

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Slagelse Realskole.

1875.

Dansk Skolemuseum,
Stormgade 17,
KJØBENHAVN. K.

Til
min kjære Broder Peter
på Fudria.

Statens pædagogiske Studiesamling
København V.

Indbydelsesskrift

til

Afgangs- og Aars-Prøven

i

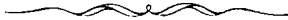
Slagelse Realskole

den 30 Juni — 2 Juli og 7 — 14 Juli 1875.

Udgivet tilligemed Skoleefterretninger

af

Fr. Dahl,
Skolens Bestyrer.

SLAGELSE.

«Sorø Amtstidendes» Bogtrykkeri.

1875.

Historie og Poesie.

Foredrag i «Dansk Samfund» i Holbæk, 9 Oktb. 1874, af Fr. C. B. Dahl.

Naar man tager en Nutidsavis i Haanden, finder man saa godt som altid for sig Billedet af en to-etages Bygning. Avisens øverste Etage hedder Historie, dens nederste Poesie. Mændene faae Skyld for kun at gjæste den øverste Etage, Kvinderne for blot at holde sig til den nederste. Duer Avisen og due Læserne og Læserinderne, da ville begge Kjøn gjøre sig bekjendte med begge Etager. Thi ethvert godt Dagblad bør være en „Revue des deux mondes“, et Tidsskrift for Ideens og Virkelighedens to Verdener, da ethvert aandssundt Menneske i sig har en Understrøm af Idealitet og en Overstrøm af Virkelighed, eller omvendt. Ethvert Menneskelivs Præg betinges af Forholdet mellem disse to Strømme, der kun i lykkelige Øieblikke gaae i samme Retning, men sædvanlig krydse eller modstride hinanden. Jeg skal ikke indlade mig paa at gennemføre denne Tanke i videre Omfang, men kun holde mig til en Side af den: Forholdet mellem Historie og Poesie.

Historiens Gjenstand er, „Hvad der er skeet“, Poesiens, „Hvad der kunde være skeet“ — begge Forklaringer selvfølgelig givne med visse Forbehold. Historien er, tildeels af Tilbøielighed, i ethvert Fald af Nødvendighed, teleskopisk i sit Syn paa Livet. Vor Herre kjender Tallet paa Ørkenens Sandkorn, paa Havets Draaber, paa Haarene paa vore Ho-

veder, uden derfor at forvirres af de smaae Tings store Tal. Historien overseer de smaae Enkeltheder for ret at kunne nyde Heelhedsindtrykket. Og kaster den sig end over en enkelt Personlighed, som Portrætmaler, saa er det med en Forkjærlighed, der lige over for de Millioner og Tusinder af Millioner, den ikke vil eller kan portrættere, vilde være en Krænkelse, hvis deres Navne og deres Liv ikke vare gjemte paa bedre Sted. Historien kan lige saa lidt indlade sig med hver Enkelt, der fulgte Xerxes eller slæbte sig ihjel paa Pyramidens Stene, som paa Tabet af en Knappenaal. Det er kun en forsvindende Deel af Hvad der er skeet, som den kan see; men den siger, eller den pleier at sige, at det er det Vigtigste. Et saadant Syn paa Virkeligheden kan Poesien ikke uden Videre godkjende. Ved sin Sympathie med det tilsyneladende Smaae, det Oversete, det Usynlige gjør den sig mangen Gang gjældende som Historiens Fylgie, som dens Samvittighed; for Poesiens Domstol blive de historisk taget Første tidt til de Sidste, og omvendt. Er Historien saaledes meget langsynet — hvad der tidt udarter til et Svagsyn, for hvilket alle Katte ere graae —, saa er Poesien i sit Forhold til Virkeligheden omvendt saa nærsynet, at den kan gjøre en Flue til en Elephant og give en enkelt lille Anekdote Fortrin for et lærdt historisk Værk paa tyve Bind, — hvad der tidt kan gaae over til en Starblindhed, som ikke tillader den at see Plektret til Ende og gjør den saa drømmende; at den glemmer den ydre Virkelighed over sine indre Syner. Poesiens Betingelser for, at Noget kunde være skeet, ere saaledes meget vide, som naar den i Æventyrene om Flipperne og Stoppenaalen betinger sig, at disse kunne føre en mennæskelig Samtale. Den gaaer vel ud fra Virkeligheden; men den tænker den om. Historien har

saaledes nærmest med det Virkelige at gjøre, Poesien med det Tænkte. Men deri mødes de, at det Virkelige ikke kan virke uden Tanken, og det Tænkte ikke tænkes uden i Virkeligheden.

Historie er Videnskab, i det Mindste af Navn. De Indvendinger, der herhjemme saa tidt ere reiste mod Theologien som Videnskab, vilde med fornøden Ændring ogsaa vende sig mod Hvad man overhovedet kalder Historie. Modstilles Tro og Viden som ueensartede Sphærer, da maa dette gjælde, ikke blot naar Troen er Tro paa Gud, men ogsaa naar den er Tro paa Mennesker. Ja, det vilde endog ligge nær at paastaae, at den Tro, der skjænkes Mennesket — og den kan Historien ikke undvære — er saa meget uforligeligere med Viden, end Troen paa Gud, som den førstes Gjenstand er usikkrere end den sidstes. Videnskaben vil nemlig Sandhed, og kun Gud er Sandhed. Jeg skal ikke nærmere komme ind paa dette Spørgsmaal om Forholdet mellem Tro og Viden, men kun tillade mig den Bemærkning, at man i Striden om dette Forhold ikke sjældent har stillet saadanne Krav til Viden, som ingen Videnskab factisk opfylder eller kan opfylde. Den ideale Høide, til hvilken Stoikerne løftede Billedet af den „Vise“, forhindrede dog ikke, at han omtaltes som en virkelig Person; men ikke den bedste diogeneiske Lygte kunde finde ham. Et Syn over hver enkelt Videnskab vilde føre til det uundgaaelige Resultat, at Videnskaben selv ikke er Videnskab, at den svigter og nødvendig maa svigte sit Ideal, hvad der da ikke kan undre i timelige Forhold, hvor Alt kun er Forsøg og Tilløb, hvor den sædelige Bevidsthed maa bekjende, at den ikke dækker sit Ideal, men kun i Skrøbelighed higer efter at naae det, hvor Troen maa sukke: hjælp min Vantro! og Tanken erkjende, at den seer Alt fordreiet som i et Vrængspeil — ikke at tale om,

at alt Legemligt i denne Verden, ret beseet, kun er sygt og misdannet. Under Tankens Forsøg, ved dette, som ved andre Grændsespørgsmaal, paa at skjelne mellem det Forskjellige fristes den let til at glemme de Baand, der binde det Forskjellige, ja, det Modsatte sammen. Den mathematisk-naturvidenskabelige Aandsvirksomhed opfattes saaledes sædvanlig som en saadan, der ligger Poesien fjern. Een af vore store Videnskabsmænd paa dette Omraade, H. C. Ørsted, yttre imidlertid etsteds, at der for ham altid har viist sig et nært Slægtskab mellem den Phantasievirksomhed, der føder Digte, og den Phantasievirksomhed, der bryder nye Banner i Matematikens og Naturvidenskabens Rige. Endnu mindre kan Historien nøies med blot at see, Hvad der kan sees; den maa hvert Øieblik sætte Poesiens Trylleglas for Øiet, see gjennem Anekdotens Sprække ind i den historiske Persons Helighed, eller endog lukke sine Øine med Drømmenes Bind og give sig Phantasien i Vold, hvor Virkeligheden ikke byder den Andet end Mørke. Men selv om Historien skulde være for ædruelig hertil, paa sine Hjemmelsmænd og paa deres Hjemmelsmænd i mangfoldige Led maa den bygge, om end med nok saa skarp Kritik, dog altid med Tro paa menneskelige Domme, der aldrig kunne være ufeilbare. Naar en Sokrates fødtes, naar en Hannibal døde, hvilke Mænd hiin omgikkes, hvilke Seire denne vandt, det kan Historien melde temmelig sikkert, og her tvivle vi ikke, allerede af den Grund, at saadanne historiske Oplysninger sjældent ere en Tvivl værd. Men hvad hine Mænd tænkte, hvad de elskede og hadede, hvad de egentlig vilde, dette kan Historikeren kun ufuldkomment berette, og netop dette behøvede vi at kjende for at have et virkeligt Billede af dem. Ved at dissekere det Legeme, Sjælen har forladt, finder Ana-

tomen ikke dennes Eiendommelighed, men høist nogle fattige ydre Betingelser for den. Og Historikeren finder ved sin kritiske Dissection tidt ikke stort Mere; selv om han er sikker paa, at hans Billede tro gjengiver Handlingens eller Begivenhedens ydre Physiognomie, maa han dog alt for tidt bekjende, at han savner det Ord, der løser Handlingens eller Begivenhedens Gaade. Perseren Seiramnes — fortæller Plutarch — sagde til Dem, der undrede sig over, at hans Tale var saa forstandig, men hans Foretagender saa uheldige: „Over mine Ord er jeg selv Herre, men over mine Handlinger Skjebnen og Kongen“. Lad nu end være, at Historikeren kan fremdrage Tusinder ikke blot af ydre Handlinger, men ogsaa af Ord, Aandens mere umiddelbare Selvudfoldelse, til Tydning af den Person, han vil skildre — den indbyrdes Strid eller den indbyrdes Harmonie mellem alle disse Livsrørelser, hvoraf Personlighedens Billede betinges, er maaskee dog kun tilsyneladende, fordi et enkelt Moment er tabt, et Moment, der vilde opløse Striden i Harmonie eller Harmonien i Strid. Den hele Afveining af alle hine Livsrørelser, altid foretagen med Subjectivitetens mere eller mindre falske Vægt, maa idelig gjentages. Det ægte Videnskabelige er der ved Historien, at den aldrig bliver færdig med sin Gjenstand. Ere end alle Kilder til Sokratteses, til Hannibals Historie forlængst tilstede, deres Historie er dog ikke færdig, og bliver det aldrig. Hvad der fra den ene Side gjør den historiske Granskning til et fortvivlet Sisyphusarbeide, er paa den anden Side netop en Betingelse for dens evige Friskhed og uudtømmelige Rigdom. „Det er en gammel Historie; dog bliver den evig ny“ — dette gjælder ikke noget enkelt, men ethvert historisk Phænomen.

Man pleier at skjelne mellem Sagn og Historie;

forud for den egentlige Historie gaaer Sagnet. Udvortes seet har denne Distinction stor Beret-
 tiggelse. Brævallaslægets Enkeltheder kjende vi
 ganske vist ikke som Istedslægets. Men de Tan-
 ker, Følelser og Beslutninger, der under Kampen
 rørte sig hos begge Slagenes ledende Aander —
 for ikke at tale om Menigmand, om den lille Tue,
 der dog kan vælte det store Læs — dem kjende
 vi noget nær lige godt, eller lige slet. Forsaa-
 vidt de aandelige Rørelser hos den historiske Begiven-
 heds handlende Personer betragtes som Historiens
 egentlige Kjærne — hvad de dog vel bør —, for
 saa vidt er Forskjellen mellem Sagn og Historie
 langt mindre end man almindelig tænker sig. Det
 har til sine Tider været Særkjende paa den gode
 Historieskriver, at han lod sine Helte i Taler, an-
 bragte paa passende Steder, udfolde deres Charak-
 terer ud over Det, som de factiske Beretninger
 om dem vare i Stand til at give. Historikeren
 blev herved tillige Digter, og jo bedre Digter han
 blev, des bedre lykkedes det ham ved sin Frem-
 stilling at fængsle Læserens Opmærksomhed og In-
 teresse. Hvor den historiske Forfatter behandler
 Tidsaldere og Personer, der intet Skriftligt have
 efterladt sig, der er han ligefrem tvungen til at
 leve af Sagnet og stadig opfordret til som Digter
 at komme dette til Hjælp. Hvor hans Gjenstand
 er hentet fra en Tid, der selv skrev, hvor den er
 en Person, der ved egen eller Andres Haand har
 efterladt sig skriftlige Optegnelser og Meddelelser,
 der synes Alt at blive paalideligere. Men her tør
 det ikke oversees, at jo større Udvikling og Magt
 Ordet — det talte, som det skrevne — faaer i et
 Menneskes eller en Tidsalders Liv, desto mere bli-
 ver det ikke blot et Udtryk for, men ogsaa et
 Hylster om det Sjælelige. Hvad Barnet tænker og
 føler, det udtaler det strax; ligesaa den Vilde eller

Naturmennesket. Men er Barnet, er Naturmennesket voxet ind i Culturen, da gaaer det med Ordet, med den ydre Form for dets aandelige Liv, som det gaaer med Plantens Ydre: den fine Beklædningshinde, der hos den spæde Plante lod saa at sige selve Marven og Vædskernes Løb skimte igjennem, bliver med Aarene til en haard og knudret og uigjennemsigtig Bark. „Vær saa god at lægge Overtøiet!“ — for ikke at sige: „Kast Masket!“ — hvor tidt have vi ikke, trods al Aabenhed imellem Mennesker, Anledning til i aandelig Forstand at tilraabe hinanden saaledes! Hvor tidt er ikke paa Hverdagslivets lille, som paa Verdenshistoriens store Theater Skinnet saa fastvoxet til Skindet, som Barken til Vedet! Ikke at jeg hermed skulde godkjende Talleyrands fortærskede Udsagn, at vi have faaet Sproget for at skjule vore Tanker — Nei! de barnlige Tanker finde saa let en betegnende og udtømmende Form, ikke blot fordi Barnet er aabent og uforstilt, men allerede af den Grund, at disse Tanker ere saa eenfoldige, saa elementære. Jo mere det Aandelige voxer, des mere voxer ikke blot Misbrugen af dets Redskab, Ordet, men des mere voxer ogsaa Vanskeligheden for det ved at finde det rette Udtryk. Derfor kan en barnlig Scene af Oldtidens Liv være sanddru bevaret af Traditionen, medens en tusindstemmig hjemlet Nutidsscene kan være grundig misforstaaet af den ærligste Historiker. Visheden om Traditionens rigtige Gjengivelse af den første kan selvfølgelig kun være subjectiv; Mueligheden af den sidstes Misforstaaelse ligger saa klar for Dagen, at jeg kun behøver at pege hen paa den Kjendsgjerning, at neppe er en Aandens Høvding, lige fra Sokratesses til vore Dage, død, før der mellem dygtige og sandhedskjærlige Historikere opstaaer en levende Strid om, hvad der egentlig

var den Afdødes Mening, ikke blot i underordnede, men i væsentlige Spørgsmaal. Naar allerede det at kjende sig selv med Rette nævnes som en uendelig vanskelig Opgave, hvor naturligt da, at Udtalelsen for Andre om det Aandsindhold, man troer at have fundet hos sig selv eller hos en Anden, mere eller mindre, trods den redeligste Villie, kun bliver et Vrangbillede af et Vrangbillede. Det er kun en overfladisk Betragtning, der mener, at Literaturhistorien er i Stand til at give et paalideligere Billede af sine Helte, Ordets og Pennens Riddere, end Verdenshistorien af sine mere ordfattige Personligheder. Tvertimod vil netop Kulturhistorien, særlig Literaturhistorien, paa ethvert Blad vise, at selv hvor det Aandelige udtaler sig klarest, er det som oftest dunklere end de tidt i sig selv dunkle og aandsforladte Magter, der have havt saa stort Raaderum i Menneskeslægtens Levnedsløb. Jo mere Aand et Ansigt runner, des vanskeligere bliver Portrætmalerens Arbejde. Og er det en heel Tidsalders Særpræg, Historikeren vil skildre og dømme, da ligger Vanskeligheden, for ham ikke blot deri, at han skal udføre et Billede af Tidens Bannerførere, men, endnu dybere, deri, at han skal udfinde, hvem der med største Ret fortjener Navn af dens Bannerførere, dem, han saa let fristes til at søge paa de lyse Høider, medens de i Virkeligheden maaskee skjule sig i en Vraa, hvor de ikke kunne findes. Jeg vil her minde om Pascals Ord, at en stor Gjerning, øvet i Løn, fængsler ham uendelig mere end den, der øves paa det store Verdenstheater, og at hiin Gjerning vilde have været endnu større, hvis den var øvet saa lønlig, at Historikeren slet ikke havde kunnet finde Gjerningsmanden. Og saa Grundpræget hos en Personlighed, det Tyngdepunkt eller rettere den levende Spire, der samler og forklarer alle Per-

sonlighedens Livsytringer — lader dette Centrale sig altid eller dog som oftest finde? Og, om saa var, tør vi da være visse paa, det er berettiget at forudsætte, at noget lignende Centralt lader sig paavise hos et Folk, i en bestemt Tidsalder?

Maaskee vil Een og Anden finde, at dette er en trøstesløs Betragtning af Historien. Jeg troer, at det er den sande, og finder den endda ikke saa trøstesløs. Læs Historikerne, der have gransket deres Gjenstands oprindeligste Kilder, læs Actors og Defensors Indlæg i en Retssag, og see saa, hvor uendelig meget af Sagens egentlige inderste Kjerne der smutter bort imellem de Fingre, der dog have grebet saa dybt og samvittighedsfuldt, som mueligt! Det er kun Andenhaandshistorikeren og Hverdagspassieren, der ere tilrede med de letkjøbte sikke Domme. Den Samvittighedsfulde veed, at han intet Sikkert kan vide om sin historiske Gjenstands Grundvæsen; fælder ogsaa han, hvad han vanskelig kan undgaae, en Dom ud fra sine rige Forudsætninger, da er det i Kraft af en Tro; thi ogsaa i Forhold til Mennesker bliver Troen det Dybeste og det Høieste — hvad allerede det Ord „at give et Menneske sin Tro“ synes at betegne. Og ud fra denne Tro skildrer Historikeren da sin Helt eller Heltinde, hvis han er uforbeholden, for sit Publicum, hvis han er forbeholden, for sig selv. Han kan feile i den Tro, der lader ham see Dette eller Hiint som det inderst Bevægende i en menneskelig Charakter eller Tidsalder; men han kan vanskelig stille sig saa kold lige over for et gennemgransket historisk Phænomen, at han ogsaa hos sig selv skulde kunne holde sig svævende mellem et Ja og Nei, mellem et Skyldig og et ikke Skyldig. Nævningerne ere ligefrem tvungne til offentlig at afgive deres Kjendelse i den Sag, der er forelagt dem; Historikeren

kan unddrage sig en saadan Tvang, og man vil finde, at han tidt er desto tilbøieligere dertil, jo mere skjæbnesvanger for et heelt Folk eller en heel Tidsalder den af ham skildrede Begivenhed har været — jeg kan her exempelviis nævne det stockholmske Blodbad, Tabet af Als, Capitulationen af Metz —, medens han ved Phænomener af mindre omfattende historisk Betydning ikke sjældent tager sig Domsansvaret meget lettere. Men Ansvarer er tilstede overalt, for saa vidt endog vanskeligst at overtage ved de underordnede Begivenheder og Personer, som Domspræmisserne her ere de svageste. Ved den simpleste Retskrænkelse møde Spørgsmaal om den Andeel, ufuldstændig Tilregnelighed, falske Begreber, ond Villie o. s. v. have havt i den. Og som Undskyldningernes Sandsynlighed i Sandhedens Interesse her maa prøves, maa af samme Grund det forineentlig Gode underkastes den historiske Mistankes Ildprøve. De ethiske Vanskeligheder ere imidlertid kun en enkelt, om end den væsentligste, Side af de psykologiske Vanskeligheder, der overalt møde Historikeren. Mennesket er og bliver ham en Gaade, og Gaadens — subjective — Løsning en Tro.

Hvad jeg her stadig har havt for Øie, har ikke været den saakaldte annalistiske Historie, hvis Opgave nærmest kun er den at notere Begivenhedens Tid, Sted og hele ydre Physiognomie. Jo bedre denne Form af Historieskrivning løser sin Opgave, des mere minder den om Stenographie og Photographie. Som pragmatisk har Historien derimod den Opgave at paavise Begivenhedernes causale Sammenhæng, deres dybeste Motiver, og derpaa at støtte en Dom over dem. Det er denne Form af Historien, jeg her stadig har havt for Øie; det er den, der grændser op til Poesien, fordi de begge i deres Billeder ville gjengive Det, der ikke umid-

delbart kan sees. Men, medens den pragmatiske Historie — hvad man sædvanlig forstaaer ved Historie —, bunden af sit annalistiske Materiale, maa gaae forsigtig til Værks ved sine Slutninger og Domme for ikke at komme i Conflict med Virkeligheden, medens den, hvert Øieblik tvungen til at erkjende et Oversandseligt som Begivenhedens inderste Kilde og Kjærne og derved selv nødt til at stille sig i et Troesforhold til sin Gjenstand, dog uafbrudt hæfter ved Jorden, er Poesien af Naturen dristig og saa meget friere og vilkaarligere i sit Forhold til den ydre Virkelighed, som denne væsentlig kun afgiver et Billede af den indre Virkelighed, der er Poesiens egentlige Verden. Historiens Gjenstand kan ikke forstaaes uden ved at sees i det Oversandseliges Speil, ved at omsættes fra Kjød til Aand; Poesiens Gjenstand kan ikke anskues uden ved at sees i det Sandseliges Speil, ved at omsættes fra Aand til Kjød. Begges Vei er den samme, men Bevægelserne paa den modsatte. Poesiens Frihed i Forholdet til Yderverdenen er imidlertid ikke ubegrændset; Yderverdenen beholder dog stadig en controlerende Myndighed, afgiver bestandig dog en Maalestok for det poetisk Sandsynlige. Lader Poesien Stole og Borde tale som Mennesker, da vil dette ikke lykkes den, hvis den ganske seer bort fra de virkelige Stoles, Bordes og Menneskers Eiendommeligheder. Sandsynligt er Det, der fra et vist Stade, under visse Betingelser, synes sandt; og dette Sandhedspræg kan Poesien ikke laane andetsteds end hos Virkeligheden. Man har en gammel Legende om Djævelen, der fik Vorherres Tilladelse til at skabe en heelt ny og original Verden ved Siden af den virkelige. Og saa skabte han den; men hvad den indeholdt, var kun Sol og Planeter og Maaner, bedækkede af Planter, Dyr og Mennesker — lutter stjaalne Ideer,

alle laante fra Vorherres virkelige Verden. Noget Nyt havde han altsaa ikke frembragt; selv det, at Alt var sort i hans Verden, var jo laant fra den Rolle, han selv spiller i den virkelige Verden. Og dermed faldt Djævlens Forsøg paa eiendommelig Skabervirksomhed strax hen i Intet. Denne Legende har tidt gjentaget sig hos Digterne. Som Den, der til en vis Grad er forlenet med Evne til skaberisk Production, har Digteren ikke sjældent forsøgt at hæve sig over dette „til en vis Grad“. Og den titaniske Trods, der allerede ligger i at inklade sig paa et saadant Forsøg, har da endt med at gjøre ham saa meget mindre original, som Forsøgets Forbillede i Grunden kun har været hiin Legendes djævelske Forsøg, der endte med en saa fuldstændig Fiasco. Den, der ikke vil nøies med at være et Guds Barn, men vil være Gud selv, han naaer aldrig høiere op end til at blive en ynkelig lille Djævel — det er en gammel Erfaring, der gaaer tilbage lige til Kundskabens Træ. Mangt et Kraftgenie, der uden bestemt negativ Tendents har villet introducere was noch nie Dagewesenes i Kunsten, er efter en æsthetisk-ethisk Grundlov successivt sunken ned til i Kunsten og Livet at blive det Modsatte af Hvad han oprindeligt vilde være. Lad derfor Digteren kjende og respectere sin Begrændsning, og lad ham forsøge at overskride den, forsøge at sætte Naturen i Guds Sted, Kjødets i Aandens, Mørket i Lysets Sted — han nødes dog bestandig i al sin Praxis til at godkjende den gamle Definition, at Poesien er en Efterligning. Selv det lyriske Digt, født af en Stemning, der kunde synes at staae i det løseste Forhold til Virkelighedens Magter, forraader strax, om et saadant Forhold har været tilstede hos Digteren; for at være skjønt maa det være sandt, være Barn ikke blot af en Verden, der svæver over denne Virke-

lighedens Verden, men ogsaa af denne selv. Enhver Glæde, enhver Smerte maa være erfaret af den Digter, der vil tolke den. „Dyb Livserfaring“, „at kjende Verden“, „at have ført et rigt bevæget Liv“ — hvor tidt finde vi ikke i Digternes Levnedbeskrivelser disse Digterbetingelser stærkt betonedede! Og med Rette, skjøndt ganske vist mangen Gang med en falsk Betonning, som krævede den „æsthetiske“ Livsankuelse af sin Repræsentant, at han selv, personlig, skal have deeltaget i alle de Lysets og Mørkets, Aandens og Kjødets Bevægelser, som han skildrer. For at kunne skildre Dyret i Mennesket natursandt udkræves det ikke, at Digteren selv har levet som et Dyr, lige saa lidt som Physikeren for at kjende Grundhastigheden ved Legemernes Fald behøver at anstille Forsøget med sit eget Legeme. Det er, Gud skee Lov! givet Mennesket at erkjende ogsaa Andet end hvad der rummes i dets eget Bryst, baade Det, der er af høiere, og Det, der er af lavere Værd. Og lige saa sandt det er, at subjectiv Inderlighed og Styrke er en grundvæsentlig Digterbetingelse, lige saa sandt er det paa den anden Side, at der af den virkelige Digter, hvor han henter sine Motiver udenfor sig selv, maa kræves en Objectivitet, der sikkrer Gjenstanden mod al subjectiv Farvning og Forvanskning. Men, hvad enten det digteriske Motiv er et subjectivt eller et objectivt — dybest seet har det altid begge Sider — saa har Digtet, hvis det skal lykkes, altid en Grundkilde i Livet selv, i Virkeligheden, som det vel aldrig kan nøies med at gjen-give, men som det, trods alle de Friheder, Phantasien tager sig, maa nøies med at efterligne, og for saa vidt er ethvert sandt Digt i Grunden et Leilighedsdigt. At det sædvanlig saakaldte Leilighedsdigt, som Henrik Hertz etsteds siger, for Digteren oftest er et Uleilighedsdigt, har sin Grund deri, at

den Leilighed, det skal besynge, i Almindelighed hverken er frit valgt eller grundig nok kjendt af Digteren til at kunne gribes af ham som Leilighed. Den sande Digter finder ydre Motiver, finder Leiligheder nok for sin Muse, i hvor smaae og tilsyneladende uforandrede Forhold han end lever. Han behøver ikke at jage Europa igjennem for at samle Studier af fremmede Forhold, Studier, hvis Værdi man bedst prøver ved at sammenligne dem med de tilsvarende Skildringer af vore hjemlige Forhold, som fremmede Digtertourister have tilveiebragt efter nogle Maaneders, ja, ikke sjældent efter nogle Aars Ophold blandt os uden derfor at være komne videre end til grundig at misforstaae os. Nei, Det, der skal besynges, vil kjendes; Virkeligheden kan være Musen nok saa frastødende; men kjendes maa den af enhver Den, hun selv vil kjendes ved.

Har Virkeligheden — Natur og Menneskeliv — saaledes et stærkt Krav paa Poesien overhovedet, saa har den, saa har Historien, tagen i videste Forstand, ganske særlig et uafviseligt Krav paa den episke og den dramatiske Digtets Opmærksomhed. Ved det i snevrere Forstand, men sædvanlig, saakaldte historiske Epos eller Drama er dette strax kjendeligt; men ogsaa de Romaner, Noveller eller Skuespil, der henlægge Begivenhederne i Nutiden, ville findes desto heldigere at løse deres Opgave, jo solidere Virkelighedsunderlag de have. I Charles Dickens Biographie ved John Forster vil man blive bekjendt med det overdentlig rige og omhyggelig granskede Virkelighedsmateriale, der har givet Digteren Anledning og Stof til hans geniale Arbejder. En saadan Paaviisning af de Studier, der have indledet og saa væsentlig betinge det udførte Kunstnerværk, hører ret egentlig med til en Digtets Biographie, men umueliggjøres hans

Biograph alt for tid derved, at Digteren har ladet sine Studier forsvinde i Papirskurven enten i den falske Tro, at hans Skaberevne vilde synes desto større, jo mere uafhængig han syntes af den Virkelighed, han dog ikke kan undvære, eller af Hensynsfuldhed lige over for virkelige Personer og Forhold, som han ikke har villet blotte. Men kan Digteren ikke forme sine episke eller dramatiske Figurer ud af sin Phantasies Stof alene, lige saa lidt som Billedhuggeren uden Modellens og Anatomiens Hjælp kan modellere sin Statue af den blotte Luft, saa staaer det, omvendt, dog lige saa fast, at han saa godt som aldrig kan bruge Virkeligheden netop saadan, som han forefinder den. Det photographiske Portræt vil næsten aldrig ganske tilfredsstillende Dem, der kjende den Portræteredet, idet Enhver af dem medbringer sin Forestilling om hans Grundcharakteer og derfor, tænkt som Maler, vilde kræve Eftertrykket lagt nu paa Dette, nu paa Hiint, der ikke fuldstændig var tilstede i det Øieblik, da den photographiske Virkelighedsproces foregik. Gaae vi nu fra den Enkeltes Billede over til Billedet af en heel Gruppe og tænke os denne at skulle afbilde en bestemt karakteristisk Situation eller Handling, hvor langt Mere bliver der da ikke i et saadant tableau vivant at rette baade paa hver Enkelt for sig og paa de Manges Vexelforhold, før Kunstneren tør betroe Photographen at gribe Situationen i et Billede, der i bedste Tilfælde dog kun bliver en taalelig Studie! Hvor Situationernes Rækkefølge, hvor Tiden, Aarsagsforholdet, Stemningernes Udtalelse i Ord kommer til — hvor Digterens Arbeide begynder, der bliver uendelig Mere endnu at ændre paa Virkeligheden, før den kan bruges af Kunsten. Denne Ændren, denne Formen af Virkeligheden er atter en Efterligning, en Efterdannen. Og Mønstret, Forbilledet er Ideen.

Naar denne, eller, som den concretere anskues, naar Idealet nærmest opfattes som en „væsentlig“ eller den „væsentligste“, den „varigste, oprindeligste, gavnligste“ Egenskab ved Tingene, da kunde det synes, som laa Forbilledet ikke over, men i selve Virkeligheden. At Virkeligheden, som Platon siger, har Deel i Ideen, ja, at den kun paa Grund af denne Deelagtighed tør siges at være, det skal nu ingenlunde nægtes; men allerede det, at Ideen, ufattelig for alle vore udvortes Sandser, kan blive Gjenstand for vor Gjennemgransken af den ydre Virkelighed, der dog aldrig aabenbarer den anderledes end glimtviis for vort indre Syn, viser, at vi, efter først at være fødte ind i den timelige Virkelighed, saasnart Bevidstheden vaagner, tillige fødes ind i en høiere Virkeligheds Verden, i Ideeverdenen. Ligesom dette dobbelte Borgerskab betinger Harmonien i ethvert Menneskes Liv, saaledes betinger det Kunstværket hos Kunstneren. Eller rettere, medens Timelighedens Verden frembyder Kunstneren — som Mennesket overhovedet — Anledning og Betingelse, baade hæmmende og fremmende, har hans Virksomhed sin sande Aarsag, sin egentlige Befrugtning fra hiin Verden, høiere og virkeligere end den saakaldte virkelige, hiin Overvirkelighedens Ideeverden, der ret beseet er Guds Rige, saasandt som dette ikke blot er det Godes og det Sandes, men ogsaa det Skjønnes Rige. Derfor paakaldte Oldtidens Digtere Guderne, naar de begyndte deres Arbeide; derfor ere saa mange af Nutidens Digterværker kun giftige Døgnblomster, fordi de, uden Sol fra oven, blot have suget Næring af Sandselighedens Jordbund.

Hvor stærkt man end til forskjellige Tider — ikke mindst i vor Tid — har hævdet Virkeligheds-siden, Natursandheden, Realismen i Kunsten, saa

vil denne dog aldrig kunne frigjøre sig for Lehuspligten, som den er Ideen skyldig. Og intet Under, at Ideen er den kongelige Sol, som Kunsten end ikke kan fornægte uden selv derved at anerkjende. Det er Menneskelivets Lod overhovedet at styres af Ideer, det er Tvivlesygens Lod, naar den nægter Sandhedens Muelighed, at hævde sin Nægtelses Sandhed og derved som „Fals at slaae sin egen Herre paa Hals“; det er det Ondes Lod, naar det bekjæmper det Gode, dog kun at kunne gjøre det med Tanken om denne Kamp og dens Frugt som et Gode, altsaa for saa vidt under selve det Godes Banner. Naar det Møde mellem Historie og Poesie, som Virkeligheden betegner, allerede viste sig for os som et væsentligt, saa gjælder det endnu væsentligere, at de begge, dybest seet, udgaae fra den samme guddommelige Livstanke, at de, hver paa sin Viis, famle i Timelighedens Halvmørke og sukke efter den fulde Løsning af alle Livets Gaader, der kun findes i Guds Rige.

Efterskrift.

Idet jeg giver foranstaaende Foredrag Plads i et Skoleprogram, ligger det mig nær for Haanden at spørge mig selv: „Hvad kan der nu fra Skolens Standpunkt være at sige om den Sag, Du her har behandlet paa Din Maade? Der kan tidt være Eet og Andet, som ikke bør forsmaaes, at lære af den barnlige Kritik, der i ethvert Tilfælde har den Fortjeneste at være uforbeholden og uhildet. Spørger man et Barn: „Hvad er Historie?“ da vil det, naar det ikke er for fremskredet i Alder eller blevet tilholdt at skulle give et andet Svar, i de allerfleste Tilfælde svare: „Historie, det er en Fortælling om Konger og Krige“. Og spørger man Barnet om, hvad en øhlenschlægersk Tragoedie, en

blichersk Novelle indeholder, overhovedet om, hvad dramatisk eller fortællende Poesie er, da vil man i Almindelighed faae det Svar, at den handler om To, der „gjerne ville have hinanden“, om Kjærlighed mellem Mand og Kvinde. Almindelige Culturbetragtninger, om Trællestanden i Oldtiden, om Lehnsvæsenet, om Reformationens eller Revolutionens Principer, betragtes af Barnet som kjedelige Nødvendigheder, der jo maae læres, men som helst burde være borte, da de ikke ere „rigtig Historie“. Et Drama som Øhlenschlägers Palnatoke kunne Børnene ganske vist ikke tidt nok faae at høre, skjøndt det ikke opfylder den Betingelse, Barnet stiller til dets Digtart, at „de enten skulle faae hinanden, eller ikke faae hinanden“; men Grunden er da den, at Barnet nærmest regner Palnatoke for Historie og det for en Historie, der er ganske anderledes godt fortalt, end den kjedelige Lærebog. I et „rigtig“ Drama eller en „rigtig“ Fortælling, der skal nemlig Kjærligheden mellem Mand og Kvinde i Barnets Tanker være Hovedsagen.

Af disse naive Forklaringer af Historiens og Poesiens Opgaver turde der være Mere at lære, end høie Vedkommende i Almindelighed ville indrømme. Eensidigheder i Videnskab og Kunst føles tidt, ligesom Trykket af snevert Fodtøi, stærkere af de Smaa end af de Store. Saadan som Verdenshistorien endnu den Dag i Dag fremstilles i Lærebøgerne, giver den væsentlig Børnenes Definition af Historie Ret. De historiske Lærebøger ere endnu altfor lidet Culturhistoriens Bøger, og alt for meget Kongebøger, og Kongerne alt for meget fremstillede som fødte Generaler, deres væsentlige Gjerning som Krig. Den historiske Lærebog venter endnu paa sin Reform. Det er Culturens Gang, i Fremskridt og Tilbageskridt, og ikke Kongerækkenes Continuitet og Krigenes Begivenheder, der bør være

Hovedsagen. Krigene have i Folkenes Liv tidt ikke større Betydning end Gadeslagsmaalene og Tyverierne i en Communes Historie; kun hvor de væsentlig have hæmmet eller fremmet Culturgangen, ere de paa deres Plads i Skildringen af denne. Ganske vist bør Personalhistorien vedblivende være en Hovedsag i Billedet; men Personerne bør vælges efter deres væsentlige Forhold til Culturen, ikke efter tom ydre Magtstilling eller Rangforordning.

I vore Dage, da man søger at lægge Alt saaledes til Rette ved Underviisningen, at Læregjenstanden kan blive baade tiltalende og lettilegnelig for Eleven — tidt mere end Hensynet til Elevens Selvvirksomhed og Selvstændighed tillader — har man søgt mundtlig at bøde paa Lærebøgernes Mangler. Man „fortæller“ Eleven Historie, holder „historiske Foredrag“ for ham, undertiden med et trykt Skelet som Grundlag. De færreste af saadanne Foredrag vilde nu vistnok, hvis de steno-grapheredes, kunne udholde en historisk Kritik, idet denne i de allerfleste Tilfælde vilde kunne paavise en saa stærk Tilsætning af Digt i dem, at Foredragsholderen nødig skulde skriftlig staae ved, hvad han har sagt mundtlig. Men den Interesse, Eleven føler for det Slags Foredrag, viser, at Barnets historiske Videbegjærlighed ikke nøies med Skallen, men vil have selve Kjærnen, der kun kan findes med Bistand af det digteriske Syn paa Sagen. Den mindre grundige Fortæller tager det ikke saa nøie med denne Bistand; han undskylder sig med, at det kun er Børn, han taler til — hvad der netop burde være ham en Advarsel; han forvansker og farver efter sin subjective Tilbøielighed, hvor han ved et grundigt Studium af sin Gjenstand maatte sande, at han endnu er langt fra den Grændse, der giver ham Tilladelse til en subjectiv Dom. Hvormange Vrangbilleder af Personer og

Folk og Tidsaldere ere ikke paa denne Maade blevne oprullede for de Unge, ikke blot hos os — hvor Mange antage den foredragsholdende Historieunderviisning for en national Eiendommelighed, et hjemligt pædagogisk Fortrin — men ogsaa i Udlandet, særlig Tydskland, hvor saadanne tendentiøse Foredrag allerede i mange Aar have hørt til Dagens Orden i de forskjelligste Lærestalter. *) Hvor meget Grundigt og Dygtigt der — hvad vi villig anerkjende — paa mange Steder er fortalt Ungdommen paa denne Maade, i vækkende Foredrag, saa tør det dog ikke glemmes, at en sygelig Overvurdering af det mundtlige Ord paa Omraader, hvor det i Eet og Alt bygger paa det skrevne, paa trykte Værker, hører til Nutidens Sygdomme overhovedet, og særlig til de pædagogiske, ret som var det Børgernes Opgave kun at skulle afgive Stof til mundtlige Foredrag. Hvilke omfattende Studier en grundig Personalkritik, et levende Billede af et Folk i en bestemt Tidsalder kræver, derom turde eksempelvis Allens „De tre nordiske Rigers Historie i Tiden 1497—1536 afgive et Beviis. Den, der har læst dette Værks Afsnit om hiin Tidsalders „Almindelige Samfundsforhold, Sæder og Tænkemaade, Leveskik og Levevilkaar“, vil godt kunne være bekendt at foretrække en Række Oplæsninger af dette Afsnit for en Række Foredrag, hvis væsentlige Indhold er lært udenad ved Læsning af det nævnte Værk. Dette Afsnit godtgjør nemlig slaaende, at almene Tidsbilleder — hvortil Materialet oftest maa samles med endnu større Møie end

*) S. f. Ex. Reseberättelse af Adjunkten E. J. Schram vid Upsala högre elementarläroverk (i denne Skoles Program 1874). Yderligere Oplysninger herom fandtes nylig i Revue des deux mondes, hvor en fransk Skolemand meddelte interessante Erfaringer fra en Voyage scolaire en Allemagne.

Materialet til Dommen over en historisk Person — kunne gives i en anskuelig og tiltrækkende Form. Og om saadanne almene Tidsbilleders store Betydning for Forstaaelsen af hver enkelt Figur, der hæver sig frem fra deres Grund, gjælder i fuldeste Maal Allens Ord: „Det Almindelige i en Tids Tilstand er selv en Begivenhed, og visselig ingen ringe eller lidet betydende. Det er, om man saa tør sige, en hvilende Begivenhed, der omslutter alle de andre.“ Naar en nyere naturaliserende Historiegranskning har søgt at forklare de aandelige Phænomener i Historien som Producter af Klima og Jordbund, da vil et saadant Forsøg hvert Øieblik møde et alvorligt Correctiv i Erkjendelsen af, at Menneskelivet for en meget stor Del netop er en Kamp imod Naturen. Men selv om man vilde indrømme Naturalisten Ret i hans Indvending: „altsaa for saa vidt dog bestemt ved Naturen“, saa er Forholdet mellem Aandsliv og Natur overhovedet, ligesom mellem Sjæl og Legeme hos den Enkelte, et saa fundamentalt, at Historien som oftest ikke uden at udsætte sig for de største Vilkaarligheder og Sammenstyrtninger tør indlade sig paa at grave saa dybt. Den maa i Almindelighed nøies med at forklare det enkelte historiske Phænomen ud af hine „almindelige Samfundsforhold i Tidsalderen“, der ere Phænomenets nærmeste Klima og Jordbund, og som dog kun afgive et Moment i Forklaringen, men ikke den hele Forklaring. Og ved Udførelsen af saadanne almene Tidsbilleder skal det, ikke mindre end ved den dybeste historiske Tydning af en Personlighed, sandes, at det digteriske Syn, som Historien fremfor Alt frabeder sig hos den overfladiske Andenhaandshistoriker, netop er en nødvendig Betingelse for Kildegranskerens heldige Udførelse af Billedet. „Saa nødvendigt det er“, siger Allen, ved Skildringen af Tidens Historie at tage

de indre Tilstande og almindelige Levevilkaar med i Betragtning, saa vanskelig er Fremstillingen heraf, navnlig naar Tiden ligger langt tilbage og derfor er sparsom i de Oplysninger, den har at give om de ydre Forhold, men endnu sparsommere, eller rettere aldeles karrig i dem, den giver om de indre. Forholdene ere i sig selv ikke lette at behandle, fordi de ikke som de ydre Begivenheder staae i bestemte Skikkelser, men flygtige og flydende strømme over i hinanden og næsten drillende unddrage sig, naar man vil fastholde dem. Stoffet er ikke mindre møisommeligt at iudsamle, da det for en stor Deel er spredt i utallige smaae Stykker omkring i Aktstykker og Kildeskrifter, som dreie sig om heelt andre Gjenstande, men hvor hist og her et Ord, en Antydning, en brugelig Oplysning kan træffes i Massen af mange andre Ting. Af slige Smaastykker skal Billedet sammensættes". — Men at see det Store i Smaatingene, det Væsentlige i det tilsyneladende Uvæsentligste, det Charakteristiske i det tilsyneladende mindst Udprægede, at finde den rette Plads for Mosaikstykkerne og saa at udfylde Hullerne uden Forsyndelse imod det Bevarede, dette er ganske vist Historie, historisk Kunst, men derved tillige Poesie, den Poesie, som ikke hist og her, men overalt er den historiske Kildegranskning uundværlig. Og hvor denne Granskning, som i det her citerede Værk, er udført godt, der er der ikke blot givet Digterne i sædvanlig Forstand en Indbydelse, som de aldrig undslaae sig for at modtage, naar de, med al den Frihed, der er dem tilladt, ville føre os tilbage til de Tider, som vare den historiske Gransknings Gjenstand; men der er der ogsaa givet et Fingerpeg paa et væsentligt Moment, som de historiske Lærebøger, med Indskrækning af Meget, der nu ansees for væsentligt, bør medtage, selvfølgelig ud-

togsviis, men dog saaledes at Kortheden ikke vindes paa Klarhedens og Anskuelighedens Bekostning.

Ligesom jeg her i Korthed har forsøgt at gjøre Rede for den Retning, i hvilken en Reform af den historiske Underviisning synes mig at burde gaae, forudsat, at dens Gjenstand virkelig skal være Culturhistorie, saaledes skal jeg, ligeledes med Barnets naive Opfattelse og Kritik som Udgangspunkt, tillade mig en enkelt Bemærkning særlig om dramatisk og episk Poesie. I de Prøver af lyrisk Poesie, med hvilke Læreren, med eller uden Læsebøgerne Hjælp, kan gjøre sine Elever bekendte, er der i enhver Literatur saa rig en Afvexling, at Barnet snart faaer den rette Forestilling, at Lyren har lige saa mange Streng, som det menneskelige Hjerte selv. Anderledes naar Talen er om dramatisk og episk Poesie. At et erotisk Forhold her skal være Handlingens eller Begivenhedens Kjærne, varieret i det Uendelige og dog i visse Retninger — f. Ex. en fattig Elsker og en rig Elskerinde, eller omvendt — gjentaget i det Uendelige, eller at dette Forhold, som Regel, dog er disse Digtarter uundværligt, det er en Forestilling, der er lige saa indgroet hos Barnet, som den, at der til en rigtig Pantomime hører en Harlequin, en Colombine, en Pjerrot og en Cassander. Med denne Forestilling om, hvad et dramatisk Digtværk eller en Novelle indeholder, laaner Eleven sine Bøger i Elevbibliotheket eller, hvis dettes Udvalg ikke tiltaler ham, i Leiebibliotheket, og det samtidig med, at den naturhistoriske Underviisning samvittighedsfuldt undgaaer enhver Kjønnsforholdet vedkommende Oplysning. Uden at skulle inlde mig her paa en Bedømmelse af den sidstnævnte Mangels Berettigelse, og med villig Indrømmelse af, at Dramatikerne og Epikerne ikke digte med særligt Hensyn

til Børn, kan jeg dog ikke nægte, at den nævnte fremherskende Eensidighed hos Digterne synes mig at staae i den skarpeste Modsætning til den virkelige Histories Behandling af Menneskelivet. Thi at den historiske Lærebog fortrinsviis har Øie for Krig — ligesom den dramatisk-episke Poesie fortrinsviis for Kjærlighed — det vedkommer ingenlunde Historien som saadan. Den evner at skildre ethvert menneskeligt Phænomen tiltrækkende og fængslende. Men Poesien er endnu, i sine mere laugsbundne Former, langt fra at være kommen den paa Siden i Evne til at magte hvilkesomhelst Optrin af Menneskelivet, og maa finde sig i om end kun af Børn og Daarer at høre Bemærkninger som denne, dem den fra sit høie Stade selvfølgelig har Grunde nok til at overhøre.

Brevvexling.

Fra Bankdirektør Malmqvist modtog jeg, i Henhold til Brevvexling i forrige Skoleaar (s. Skolens Program for 1874), følgende Skrivelse af 3 August:

„Da det i Lørdags sammenkaldte Bankraadsmøde var ufuldtalligt og jeg først idag har været i Stand til at sikkre mig Resultatet af en Afstemning i næste Møde, kan jeg til min Beklagelse først nu meddele Dem, at Vestsjællandsk Folkebank indtil Videre etablerer een Friplads i Slagelse Realskole paa de i Deres ærede Skrivelser af 11 Januar og 16 April 1874 omtalte Betingelser, navnlig at Bankraadet efter Deres Indstilling vælger blandt Ansøgerne og at Skolen forsyner den Paagjældende med alle Skolefornødenheder samt at Vederlaget til Skolen for disse og Skolepengene ansættes til en bestemt aarlig Sum af Rdl. 57.

Idet jeg herved har den Fornøielse at meddele Dem dette, udbeder jeg mig venligst Underretning meddelt, saasnart skee kan, om hvornaar Begjæringerne om Pladsen kunne foreligge, for at jeg i god Tid kan faae berammet et nyt Bankraadsmøde til Valg blandt Ansøgerne.“

Den 16 November tilstillede jeg Slagelse Byraad følgende Skrivelse:

„I Realskolens Bibliothek findes adskillige ældre og yngre Documenter, der have hørt til Slagelse Latinskolens Archiv. Da disse Papirer, der tildeels ere benyttede i tidligere offentliggjorte Arbejder, vedrørende Latinskolens og Byens Historie, maae skjønnes at fortjene det sikkreste og til yderligere historisk Benyttelse meest egnede Opbevaringssted, vilde jeg ansee det for rigtigst at tilbyde Geheimearchivet dem som Bidrag til dettes righoldige Samlinger af beslægtet Natur.

Historikeren, Hr. Cand. F. R. Friis, der for en Ugestid siden foreløbig undersøgte dem, har paa Forespørgsel hos Geheimearchivaren Hr. Conferentsraad Wegener faaet det Svar, at Geheimearchivet med Taknemlighed vilde modtage dem og i sine trykte Aarsberetninger gjøre Rede for deres Indhold.

Jeg udbeder mig derfor herved det høit ærede Byraads Tilladelse til at afgive de nævnte Papirer til Geheimearchivet, idet jeg tillige beder mig underrettet om, hvorvidt Byraadet, under Forudsætning af, at Tilladelsen gives, før Afleveringen ønsker at underkaste dem et Gjennemsyn.“

Den søgte Tilladelse fik jeg i Skrivelse af 4 December fra Borgermester Øllgaard:

„I æret Skrivelse af 16 f. M. har Hr. Rectoren begjæret Byraadets Tilladelse til Afgivelse af endeel ældre og yngre Documenter, der have hørt til Slagelse Latinskoles Archiv og beroe i Realskolens Bibliothek, til Geheimearchivet.

I Anledning heraf undlader jeg ikke tjenstlig at meddele, at Byraadet i sit Gaarsmøde har vedtaget at meddele den saaledes begjærede Tilladelse.“

Jeg tilskrev da, 7 December, Geheimearchivar, Conferentsraad Wegener saaledes:

„Da jeg ved velvillig Meddelelse fra Hr. Cand. F. R. Friis, hvem jeg havde bedet skaffe mig Oplysning derom, erfarede, at Deres Høivelbaarenhed var villig til i Geheimearchivet at optage den ved Lov af 14 April 1852 nedlagte slaglosianske Latinskoles Archiv, der findes i den af mig bestyrede Realskoles Bibliothek, udbad jeg mig hos Slagelse Byraad den i saa Henseende fornødne Tilladelse, der gaves mig i Skrivelse af 4 Decbr. d. A.

I Medfør heraf har jeg den Ære at tilbyde Deres Høivelbaarenhed det nævnte Archiv til Optagelse i Geheimearchivet, og tillader mig at bede mig underrettet om den for Afleveringen bekvemteste Tid og Maade.“

Den 10 December svarede Conferentsraad Wegener:

„I Anledning af Deres ærede, igaar modtagne Skrivelse af d. 7 d. M. skal jeg herved have den

Fornøielse at meddele, at jeg gjerne modtager Deres Tilbud om at ville overlade den nedlagte Slagelse Latinskoles Archivalier til det Kongelige Geheime-Archiv, hvor de ville blive bevarede med den Omhu og efter de Regler, som ere gjældende for samme.

Da De ogsaa ønsker at høre min Mening om den bekvemmeste Tid og Maade for Afleveringen, skal jeg tillade mig at bemærke, at jeg ikke har Nogen, der i Slagelse kunde modtage de nævnte Archivalier, men at jeg her blot med en Dags forudgaaende Varsel vil kunne være indrettet paa at modtage dem til enhver af Dem valgt Tid, og at alle Afleveringer til dette Archiv pleie at ledsages af en kort Designation, der viser, hvad der bliver leveret, og remitteres med Revers for Modtagelsen.“

Den 7 April tilskrev jeg Conferentsraad Wegener:

„Idet jeg, i Henhold til mit under 7 December f. A. udtalte Ønske og Deres Høivelbaarenheds Skrivelse af 10 s. M., har den Ære herved at meddele, at jeg med Godstoget herfra d. 10 April Kl. 12¹/₂ agter at fremsende Slagelse Latinskoles Archiv, som jeg paa Grund af paatrængende Forretninger og Bibliothekslocalets Ubekvemhed ikke har seet mig i Stand til tidligere at aflevere til det kgl. Geheimearchiv, skal jeg tillige tillade mig at fremhæve, at den Tilstand, i hvilken jeg ved min Embedstiltrædelse herude forefandt det nævnte Archiv, gav mig Arbeide nok med at udskille dets Documenter fra uvedkommende Manuscripter og Tryksager. Paa nogen Ordning af de i de to Colli, jeg afsender, indeholdte Documenter har jeg ikke havt Tid til at indlade mig, men afgiver kun den almindelige Oplysning, at de i det Væsentlige bestaae af: 1) Protocoller, 16 i Tallet, deels i Qvart, deels i Folio, indeholdende Skolecorrespondancer, Skoleregnskaber og Notitser om og Censur over Elever; 2) Aarsregnskaber fra Skolen, deels sammenbundne, deels løse og for en stor Deel blandede med andre Skolepapirer; 3) Papirer, vedrørende Skolens Historie i Almindelighed.“

Herpaa svarede Conferentsraad Wegener den 17 April:

„Af Hr. Rector Dahl ved Slagelse Realskole er til det Kongelige Geheimearchiv leveret en Deel Archivalier, der befandt sig i Skolens Archiv og ved nærmere Eftersyn viste sig at kunne henføres til følgende Klasser:

- I. Gavebreve paa Pergament: 1) Jep Nielsens og Hustru Maren Madsdatters af Rosted paa 100 Joachimsdaler, d. d. 26 September 1596. 2) Oluf Christensen Tybos og Hustru Ane Jacobsdatters af Slagelse paa 200 Dlr., d. d. 29 Septbr. 1623, in duplo. 3) Jørgen Jacobsens, Præst i Ouby (d. e. Vesteraaby) og Aastrup, Peer Jacobsens, Præst i Stillinge, og Jep Jacobsens, Borger i Slagelse, paa 100 Dlr., d. d. 16 Decbr. 1624.
- II. Breve paa Papir, et Læg for hvert af følgende Aar: 1526, 1553, 1574, 1585, 1587, 1591, 1592, 1594, 1595, 1615, 1618, 1625, 1629, 1636, 1638, 1641, 1642, 1648, 1649, 1655—57, 1661—63, 1665—67, 1669, 1672, 1674, 1676—79, 1681—86, 1688, 1690, 1691, 1693, 1694, 1696, 1701, 1706—9, 1716, 1726, 1729—34, 1736—1801, 1804—10, 1812, 1813, 1816—26, 1828—39, 1841—44, 1846, 1847, 1849—51.
- III. Slagelse Latinskoles Regnskaber for Aarene 1748, 1751—53, 1756—60, 1767, 1776—1810, 1831—52.
- IV. Papirer vedkommende Examina ved Skolen for Aarene 1811, 1812, 1819, 1821—51.
- V. Samlinger til Slagelse Skoles og dens Disciples Historie, meest af Rectorerne Rhud og Wøldike.
- VI. Protokoller, nemlig: 1) Journal over indkomne Sager 1804—1852. 2-3) Copibøger over udgangne Expeditioner 1804—1845, 1846—52. 4-10) Character-Protokoller 1826—52. 11-13) Protokoller over Disciplene (vitæ discipulorum) 1754—92, 1792—1831, 1831—51. 14) Copibog over Gavebreve til Skolen 1594—1726. 15) Copibog, hvori et Gavebrev af

1822 med Regnskab for Legatet 1822—35. 16) Regnskabsbog over Skolens Oplagspenge 1772—1852. 17) Skolens Regnskabsbog 1748—71, med en historisk Indledning, hvoraf dog S. 1—18 og 23—44 mangle. 18) Skolens Regnskabsbog 1776—1807.

Idet jeg herved paa Embeds Vegne erkjender at have modtaget ovenstaaende Archivalier, har jeg den Ære at tilføie min oprigtige Tak for den Geheimearchivet viste Opmærksomhed og Velvillie.“

Fra Borgermester Øllgaard, paa Byraadets Vegne, modtog jeg d. 17 December Meddelelse om en for Realskolens korsoranske Elever — den Gang 9 i Tallet — opnaaet Læmpelse i Betalingen for Jernbanebefordringen, i følgende Skrivelse:

„Ved at tilstille Byraadet de hoslagt tilbagefølgende Bilag — hvoraf erfares, at Direktionen for det sjællandske Jernbaneselskab ikke har fundet at kunne fastholde en Praxis, hvorefter Elever, der fra Korsør besøge den herværende Realskole, uden Hensyn til Alder have erholdt Abonnementskort til Befordring med Jernbanen for halv Priis, men derimod har fastsat, at Bestemmelsen i Jernbanernes Befordringsreglement af 1 August 1870 § 15, hvorefter Abonnementskort til Børn ikkun udstedes for halv Priis, naar de ere under 12 Aar, vil være at følge — har Hr. Rektoren i behagelig Skrivelse af 22 Septbr. sidstleden anmodet Byraadet om dets Medvirken til en Forandring i denne Selskabets Bestemmelse.

Efterat Byraadet i Anledning heraf har henvendt sig til Direktionen for Jernbaneselskabet, har Samme under 14 ds. meddelt, at Selskabets Bestyrelse efter Indstilling fra Direktionen har besluttet at der fra 1 Januar 1875 skal udstedes Abonnementskort til Kjørsel paa de sjællandske Baner for halv Priis til skolesøgende Børn over 12 Aar, forsaavidt det ved Attest fra vedkommende Skolebestyrer godtgjøres, at det paagjældende Barn regelmæssigt besøger den af ham bestyrede Skole og forsaavidt Kortene benyttes i Anledning af saadan Skolegang.

Hvilket jeg herved paa Byraadets Vegne tjenstlig skulde meddele Hr. Rectoren til behagelig Efterretning og videre fornøden Meddelelse.“

I de ugunstige Lønningsforhold her ved Skolen, hvorom jeg d. 28 Marts 1874 tilstillede Skoleudvalget for Slagelse en Betænkning (s. forrige Aars Program, S. 19 ff.), er der foregaaet en Forandring til det Bedre, idet Lønnen for enhver af Skolens „faste“ Lærere fra Nytaar 1875 er forhøiet med 100 Rdl. For det forrige Aars Vedkommende modtog jeg en Meddelelse fra Borgermester Øllgaard om samme Sag i Skrivelse af 4 September, saalydende:

„Byraadet har tilstaaet de ved Realskolen fast ansatte Lærere, nemlig foruden Ds. Velbaarenhed Lærerne Garben, Rosendahl, Toepfer og Zeuthen, et Dyrtidstillæg for iaar af 50 Rd. til hver, hvilken Beslutning er approberet af Cultusministeriet under 14 f. M.

Hvilket tjenstlig meddeles Hr. Rectoren til behagelig Efterretning og videre Bekjendtgjørelse.“

For den de faste Lærere herved viste Velvillie beder jeg Skolens høit ærede communale Foresatte at modtage vor ærbødige Tak.

Fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet har jeg modtaget følgende

„Cirkulære til Rektorer ved og Bestyrere af lærde Skoler samt Bestyrere af høiere Realskoler.

Da Embedet som Undervisningsinspektør ved de lærde Skoler er blevet inddraget ved Conferentsraad Madvigs Entledigelse, har Ministeriet bestemt sig til fremtidig at lade det ham overdragne Hverv med Hensyn til Inspektion og Examenskontrol af de lærde Skoler og, efter de ved Undervisningsplanen af 1871 forandrede Forhold, desuden af de høiere Realskoler overgaa til en kombineret Inspektion, bestaaende af 3 Medlemmer, der med Fagkyndighed forene tilstrækkeligt Kjendskab til Skoleforholdene og Undervisningen i Skolerne, og som dertil udnævnes for 3 Aar ad Gangen.

Til Medlemmer af Inspektionen ere Dags Dato udnævnte Professorerne Dr. phil. A. Steen, Dr. phil. L. Ussing og Dr. phil. E. Holm, Førstnævnte tillige til at fungere som Formand.

Hvilket Ministeriet ikke skulde undlade at meddele Dem til fornøden Underretning med Tilføiende, at De i betimelig Tid herfra vil modtage Underretning om Tiden for Afholdelsen af de skriftlige Prøver, ligesom de skriftlige Opgaver paa sædvanlig Maade herfra ville blive Dem tilstillede.

Hvad angaaer Ordningen af den mundtlige Prøve og Dagene for dennes Afholdelse, vil De fra Inspektionen i betimelig Tid modtage et trykt Skema, som tillige vil gjøre Dem det muligt til enhver Tid at vide, hvor De i paakommende Tilfælde vil kunne sætte Dem i Forbindelse med det Medlem af Inspektionen, der, som Formand for den enkelte Gruppe af Skoler, leder Ordningen af Tilsynet.

Det bemærkes endnu, at vedkommende Inspektionsmedlem, førend Skemaet endelig vedtages, vil direkte sætte sig i Forbindelse med Dem for at tage ethvert Hensyn til den enkelte Skole, som ikke er uforeneligt med Hensynet til Forholdets Ordning i Almindelighed.

Skolens naturhistoriske Samling.

(Fortsættelse af Progr. for 1874.)

1. Pattedyr.

- 191 Skelettet af en Hest (*Equus Caballus*) med tilhørende Stativ. Gave fra Hr. Grosserer H. J. Schou.
- 192 Et udstoppet Egern (*Sciurus vulgaris*). Gave fra Hr. Proprietair Simonsen paa Falkenhøi.
- 193 Et defect Cranium af en Kronhjort (*Cervus elaphus*) funden i Løve Mose. Gave fra Hr. Cand. pharm. Materialist Povlsen.
- 194 Cranium af et Raadyr (*Cervus capreolus*). Gave fra Skolens tidligere Elev Fr. Simonsen.
- 195 Hornene af et Daadyr (*Cervus dama*). Gave fra Elev C. Havlykke.
- 196 Et Stykke af Narhvalens (*Monodon monoceros*) Stødtand. Gave fra Elev Fr. Holm.

2. Fugle.

- 197 En udstoppet Musevaage (*Falco buteo*). Gave fra Elev G. Jensen og udstoppet ved frivillige Sømmeskud af Eleverne i 4 Kl. B.
- 198 En do. Taarnfalk (*Falco tinnunculus*). Gave fra Hr. Kjøbmand V. Jensen*.
- 199 En do. Vibe (*Vanellus cristatus*). Gave fra Elev Th. Mølgaard*.
- 200 En do. Luffeand (*Aptenodytes*). Gave fra Elev Kruuse.
- 201 En tørret Svømmefugl, funden i et Guanolog. Gave fra Elev Kruuse.
- 202 En Samling Fødder af forskellige Rovfugle. Gave fra Elev G. Elmquist.

3. Krybdyr.

- 203 Et Smaragdfirbeen (*Lacerta viridis*) *.
 204 Den ringede Staalorm (*Anguis Scythale*) fra Indien *.

4. Padder.

- 205 Den plettede Landsalamander (*Salamandra maculata*) *.
 206 En Strandtudse (*Bufo calamita*) *.
 207 Den brogede Tudse (*Bufo viridis*). Gave fra Elev N. P. Gabrielsen.

5. Fiske.

- 208 En Fjæsing (*Trachinus*). Gave fra Skolens tidligere Elev P. Vedel.
 209 En Pighai (*Acanthias vulgaris*). Gave fra Hr. Tandlæge Møller.

6. Leddyr.

- 210 En Tarantelle (*Lycosa tarantula*) *.
 211 En Guldmuus (*Aphrodite aculeatus*) *.
 212 En Fladorm (*Turbellaria lactea*) *.
 213 En Langhals (*Lepas fascicularis*) *.
 214 Nogle do. Gave fra Eleverne F. Møller, P. Thams og Thiesen.
 215 Nogle Fiskeluus (*Ergalis*) fra Torskens *.
 216 Torskens Gjælleorm (*Lernæa branchiolis*) *.

7. Bløddyr.

- 217 En Gruppe Stjernekoloniesøpunge (*Botryllus violaceus*) *.
 218 En Skælpølse (*Psolus phantapus*) *.
 219 En Søborre (*Echinus sphaera*) *.
 220 En Sømuus (*Amphidetus cordatus*) *.
 221 En Dødningehaand (*Alcyonium digitatum*) *.
 222 En Hornkoral (*Muricea elongata*) *.
 223 Nogle Conchylier. Gave fra Eleverne P. Bendtsen og C. Kammann.

- 224 Et Stykke Træ, stærkt angrebet af Pæleorme
(Teredo navalis). Gave fra Elev Thiesen.
- 225 Et stort forstenet Søpindsviin (Echinus). Gave
fra Elev L. Winther.

8. Planteriget.

- Nogle store Stykker Kork. Gave fra Eleverne
Thiesen og A. Ohmeyer.
- Et Stykke Flodtræ. Gave fra Elev Thiesen.
- Et Stykke Sukkerrør. Gave fra Elev C. Havlykke.

-
- En Steenøxe. Gave fra Hr. Gaardeier Rasmus
Hansen, Næsby ved Skoven.
- Nogle Stenkiler. Gave fra Eleverne L. Jakobsen
og N. P. Gabrielsen.

Alle med * betegnede Gjenstande ere enten
udstoppede eller anskaffede for Penge, indkomne
ved den Forestilling, som Eleverne 29 November
gave til Fordeel for den naturhistoriske Samling
og Discipel-Bibliotheke.

Gaver til Skolens Bogsamling.

I Januar 1875 skjænkede Hr. Redaktør C. Branner, hvem jeg herved bringer min venligste Tak, følgende Bøger til Realskolens Bogsamling:

1. F. C. Granzow: Lille Geographie. 1874.
 - 2—3. J. Beyerholm: Regnebog for Borger- og Almue-Skoler. I og III. 1874.
 4. L. Laursen: Dansk Læsebog for Elementarklassen i Borger- og Almue-Skolen. 1874.
 5. G. Hartwig: Havet med dets Plante- og Dyre-Verden. 1866.
 6. C. Jensen: Retskrivningsøvelser for Skolen og Hjemmet. 1874.
 7. H. Mortensen: Naturhistorie for Borger- og Almue-Skoler. 1874.
 8. C. Bondesen: Dansk Brevbog. 1874.
 9. H. Dahlerup: Naturphilosophiske og kulturhistoriske Betragtninger.
 10. J. C. Tuxen: Den danske og norske Sømagt fra de ældste Tider indtil vore Dage. 1875.
 - 11—27. Huusbibliothek.
-

De ved Nr. 45—47 og 66—74 i forrige Aars Program, S. 27 f, som manglende anførte Bind har Giveren, Hr. Sproglærer C. Beissel, senere tilsendt Skolens Bogsamling, saa at nu intet af de af ham skjænkede Værker er defect.

Skoleefterretninger.

Om det ved Hr. E. Lassens Forflyttelse her ved Skolen ledigblevne Embede, som Hr. Cand. theol. et juris J. E. Lunddahl midlertidig overtog fra 27 April f. A. til Skoleaarets Udgang, en Velvillie, for hvilken jeg bringer ham Skolens bedste Tak, havde 5 Ansøgere meldt sig, af hvilke dog een traadte tilbage før Byraadsmødet 2 Juli; paa dette kaldtes Hr. Cand. phil. A. V. J. L. Møller til det ledige Embede, i hvilket han begyndte sin Virksomhed umiddelbart efter Sommerferien.

Paa Grund af en haardnakket Øiensygdом afholdtes Hr. Zeuthen i Januar og Februar fra Besørgelsen af sin Lærergjerning, der da overtoges dels af Skolens øvrige Lærere, dels af de Herrer Polyteknikere F. G. Sand og C. J. C. Lauritzen, som herved fik Leilighed til at yde den Skole, fra hvilken de selv ere udgaaede, en varmt paa-skjønnet Hjælp.

Om den ved C. P. S. Vedels Dimission ledigblevne Friplads for en indenbyes Elev indkom 12 og om de to for udenbyes Elever bestemte Fripladser, der stode ubesatte i Skoleaaret Aug. 1873 til Aug. 1874 (s. forr. Aars Progr., S. 31), 3 Ansøgninger. Den første tilstodes 18 Septbr. L. H. Møller (3 Kl. B.), de to sidste C. C. Christensen (3 Kl. B.) og T. H. Mølgaard (3 Kl. B.; umiddelbart efter Nytaar opflyttet i 3 Kl. A). Extraordinær Friplads for Skoleaaret 1874—75 tilstod Byraadet 2 Octbr. C. F. J. Hagen, Søn af Skolens Gymnastiklærer.

De to af Sparekassen for Slagelse og Omegn 2 Febr. 1874 oprettede Fripladser (s. forr. Aars Progr., S. 17), den ene for en indenbyes, den anden for en udenbyes Elev, søgtes for 20 Dreng, af hvilke kun 2 vare udenbyes. Fripladsen for en indenbyes Elev tilstodes P. J. T. Kikkebusch (4 Kl. B), Fripladsen for en udenbyes Elev tilstodes N. P. M. Gabrielsen (1 Kl). — I Anledning af, at 9 Dreng, for hvilke een af disse Fripladser søgtes, endnu ikke vare Elever af Realskolen, indeholdt Sparekassedirectionens Meddelelse til mig af 21de October om Fripladsernes Besættelse følgende, med Byraadets tidligere udtalte Bestemmelse (s. Progr. f. 1864, S. 12 f.) overensstemmende, Tilkjendegivelse:

„Directionen vedtog endvidere, at en Elev for Fremtiden ikke kan erholde nogen af Sparekassens Fripladser, førend han har frekventeret Skolen i 1 Aar“, hvilket jeg herved beder erindret ved fremtidige Vacancer.

Den af Vestsjællandsk Folkebank 3 Aug. 1874 oprettede Friplads søgtes for 18 Dreng, af hvilke de 9 endnu ikke vare Elever af Realskolen. Fripladsen tilstodes 24 Novbr. een af de sidstnævnte Dreng, C. C. Sand, som da umiddelbart derefter overflyttedes fra Borgerskolen til Realskolens 3 Kl. B.

Realskolen har saaledes for Øieblikket 10 Fripladser (idet den S. B. Lassen tilstaaede extraordinaire Friplads — s. Progr. for 1873 — bortfaldt ved Faderens, Hr. E. Lassens, Forflyttelse ifjor), nemlig 5 ordinære og 2 extraordinære, givne af Byraadet, 2, givne af Sparekassen for Slagelse og Omegn, og 1, given af Vestsjællandsk Folkebank. 4 af disse Fripladser — de extraordinære frareggnede — ere bestemte for indenbyes, 3 for udenbyes Elever, 1 for en indenbyes eller udenbyes Elev.

Elevernes Bogsamling er ved Gaver, Kjøb og Bøgers Overførelse fra Skolens Bogsamling voxet til 820 Bind. For modtagne Gaver til Elev-Bogsamlingen takker jeg herved Hr. Lærer Garben, samt Eleverne C. Thiesen, Hj. Schultz, V. Petersen og E. Lindorff. Antallet af de Elever, der have benyttet Bogsamlingen, har været 64, Antallet af Udlaan var 1800.

I Riffelskydnings-Øvelserne og de til disse knyttede Legemsøvelser, om hvis Virksomhed og Slutningsprøve Slagelse Skyttelags Bestyrelse i Efteraaret afgav Beretning i Byens Dagblade, deeltog kun een af Realskolens Elever, Carl Hans Peter Madsen, Elev af 3 Kl. B., hvis Navn jeg udtrykkelig nævner, fordi den Enkeltes frivillige Troskab mod en god Sag, der svigtes af de Mange paa Grund af Fordomme og Modens Luner, fortjener dobbelt Paaskjønnelse.

Skolens Aarsprøve i militære Evolutioner og Geværøvb afholdtes 6 Octbr. i Overværelse af de Herrer Oberst Thalbitzer, Lieutenant Th. Hansen og Gymnastiklærer van Hemm.

Den 29 Novbr. gave flere af Eleverne i Skolens øverste Klasser en dramatisk Forestilling, ligesom tidligere, i Gymnastiklokalet, til Fordeel for Elevbibliotheket og Skolens naturhistoriske Samling.

Et Skolebal afholdtes den 5 Febr.; ved det bleve følgende Sange afsungne, den første forfattet af en tidligere Elev af Realskolen, Hr. L., de to sidste af Hr. Rosendahl:

Til Rector.

Mel.: Danevang ved grønne Bred.

Skolegangen er lidt trang,
Siger man saa gjerne,
Ja! og Veien er saa lang
Op til Viisdomsstjerne;
Men det høit vi sige vil,
Vi, som Skolen kjender,
At vi glade gaaer dertil,
Glade hjem vi vender.

Kom derhen og see os, naar
Vi paa Pladsen leger,
Og naar vi paa Gangen gaaer
Og gjør Drengestreger;
Men saa see og, om I vil,
Os paa Skolebænken,
See! hvor flinkt vi høre til,
See vor Flid og Tænken!

Hvem er det, som seer saa mildt
Til vor Leg og Spøgen?
Som os ledede saa snildt
Ved vor Viisdoms-Søgen?
Hvem er det, som altid var
Sjælen i det Hele,
Og som frem paa Haand os bar.
For med os at dele?

Det er ham, som med os og
Deler Ballets Glæde,
Som lod ligge Pen og Bog
Og tog blandt os Sæde,
Syng ham da et Hurra ud,
Lad det frem sig trænge
Paa vort Hjertes stærke Bud:
„Rector leve længe!“

L.

For Damerne!

Mel.: Længe var Nordens.

Deilig, o Danmark!
Dukker Du op af
Blaanende Bølgers
Brusende Favn;
Skjønt i Skjærsommer
Skyggende Bøge
Krandse med Haabets
Kroner Din Kyst.

Først dog og fremmest
Freia den Vene
Skifter sin Skjønheds
Signende Skat;
Ynde hun yded'
Ungmøer slanke;
Fjerham hiin fagre
Fik de i Arv.

Derfor som Vangens
Vingede Vaarbud
Svæve de let til
Tonernes Tact;
Medens fra Blikket
Blaalynet blinker,
Røber den skjulte
Skat i dets Skjød.

O, ja vi mindes,
Moder! Dit milde
Kjærlige Øies
Aandfulde Ild;
Søstre! Veninder!
Vie vi vil Jer
Hjerte og Tanke
Til hendes Tak!

H. R.

For Skolen.

Mel.: Svensk Husarvise af Lindblad.

Naar Smaadrenge kommer i Skolens „Tagfat“,
Begynder han op sig at stramme,
Gaaer paa da med Lyst som den unge Soldat,
For ikke at blive til Skamme;
Og spørger man ham: Hvad blev Du da hist?

Han smiler heelt stolt og svarer forvist:
En Realist, en Realist! Hurra!

Han skriger og skraaler og tramper da væk,
Ak, baade paa Trapper og Gange,
Og vanker, som hændes vel, som'tid lidt Smæk,
Bli'r Fyren, ja tro mig, ei bange;
Thi spørger man ham, hvem støiede hist?
Da svarer han freidigt uden al Frist:
En Realist, en Realist! Hurra!

Men derfor han glemmer dog ikke sin Bog,
Naar bænket han bli'r i sin Klasse;
Thi Mathematiken og fremmede Sprog
Med mere han har da at passe;
For Ug'rs Krands med Lempe og List,
Med Slid og med Slæb, da slaaes uden Rist
Hver Realist, hver Realist! Hurra!

Og dagligt vi lære: med Avé og Ast,
I Skolen som ogsaa i Livet,
Man bliver i Sindet saa frels, ja og fast;
Vort Valgsprog os dermed er givet;
For Skolen, den kjære, først da og sidst,
Et jublende Leve! synger saa vist
Hver Realist, hver Realist! Hurra!

H. R.

Den 4 Juni gjorde Skolen en Skovtour til
Selchausdals Skov, paa Vogne, der ved Medborgeres
Velvillie vare stillede til Skolens Raadighed.

Forud for min Indmeldelse til Ministeriet af
de Elever, der agtes dimitterede i Aar, underka-
stede jeg i Midten af April Aspiranterne en Moden-
hedsprøve, ved hvilken de Herrer Oberst Thal-
bitzer og Dr. Winther viste Skolen den Vel-
villie at fungere som Censorer.

Til dette Aars Realafgangsprøve, hvis mundt-
lige Deel overværes deels af Hr. Dr. phil. E. Holm,
som Examenscommissær, deels af Hr. Beregner A.
Andresen, stedes 11 Elever af øverste Klasse
(4 Kl. A).

Skolens Læseplan og Aarsarbeide.

Forberedelsesklassen.

Børnene optages i denne Klasse helst i Sex-aarsalderen, ogsaa aldeles uden Forkundskaber.

Til dansk Læsning er brugt Chr. Winters ABC og i den sidste Halvdeel af Aaret Læsebog for de første Begyndere af „en gammel Skolemand“; enkelte af Versene ere lærte udenad. Daglig Afskrift og Stavning af foreskrevne Ord eller efter Bogen. I Skrivning læres foreløbig kun eet Alphabet (det engelske); Eleverne maae for at opflyttes være komne saa vidt, at de kunne skrive læselig Sammenskrift. I Regning Addition og Subtraction med ubenævnte Tal paa Tavle; de tilsvarende Tabeller ere lærte i smaae Lectier. Hyppig Hovedrøgning. I Sang er lært Text og Melodie til en Deel lette Børnesange. I Tegning Øvelse paa Tavle efter Lærerens Fortegning paa den store Tavle. To Timer ugentlig Legemsøvelser (lige-saa i de øvrige Klasser).

Første Klasse.

I denne Klasse begyndes Bibelhistorie, Tydsk, Geographie og Naturhistorie. I Tydsk befæstes reen Udtale ved Chorlæsning, naar Lectien gives for. Det overholdes ved Fagene til Udenadlæren, at Læreren fortæller næste Dags Lectie, uafhængig af Lærebogens Ord og med saadanne Tilføielser, som tjene til at gjøre Indholdet ret anskueligt. Naturhistorie læres uden Bog, saaledes at Læreren til Foreviisningen af naturhistoriske Billeder knytter Forklaringer og Fortællinger, som næste Gang gjengives af Eleverne.

I Bibelhistorie er læst efter Balslev det gamle Testament indtil det babylonske Fangenskab.

I Dansk er gennemlæst c. Halvdelen af Pios Læsebog for de lavere Klasser; Samtale om Indholdet; Staveøvelser; de vigtigste Taledele og lidt Sætningslære indøvede mundtlig; 1 større og nogle mindre Digte ere lærte udenad efter Krossings poetiske Læseb, 1 Del; i Reglen daglig Afskrift efter Bogen af nogle Linier af Lectien og 1 Gang ugentlig Dictat med Forberedelse. I Tydsk er læst af Listovs Elementarbog S. 1—20. I Historie er mundtlig fortalt og gjengivet enkelte Stykker af Danmarkshistorien, især af Sagnhistorien. I Geographie er een Time ugentlig mundtlig gennemgaaet Danmark, samt en Oversigt over Europa og over Jorden, med Benyttelse af Globus. I Naturhistorie efter mundtlig Gjennemgang og Foreviisning af Billeder: Pattedyrene, Fuglene. I Regning de fire Regningsarter med ubenævnte Tal; Hovedregning og Tabel. Sang i Forening med Forberedelsesklassen (s. o.). Skrivning, som i de følgende Klasser, efter Lærerens Forskrift i Skrivebøgerne. Tegning efter Helstedes eller Petersens Tegnehefter; hver tredje Gang efter Lærerens Fortegning paa Skoletavlen.

Anden Klasse B.

Af nye Fag optages her Musiklære. Hvad der ved forrige Klasse er bemærket om Lectiernes Gjennemgang med Choralæsning, finder ogsaa Sted her og i den følgende Klasse.

I Religion er læst af Angers Bibelhistorie: det gamle Testament; nogle Psalmer. I Dansk er Pios Læsebog for de lavere Klasser benyttet til Læseøvelser og Analyse; Sproglæren, efter Svendsens Schema, til Præpositioner; lidt Sætningslære mundtlig; 2 Gange ugentlig Dictat, som gennemses og rettes paa Skolen, saaledes at Feilene rettes og Rettelserne læres udenad af Eleverne; 2 større og nogle mindre Digte lærte udenad. I Tydsk af Listovs Elementarbog Side 22 til 78; efter Beisels tyske Grammatik er læst Artiklen, Adjectiverne, Pronominerne og den regelmæssige Conjugation. I Historie efter Blochs Lærebog i Historie fra de tre nordiske Riger indtil Margrete. I Geo-

graphie efter Rimestads Lærebog for Borger- og Almueskoler fra Europa til Afrika. I Naturhistorie efter Feddersens Naturens Bog: Pattedyrene og Fuglene. Skolens Naturaliesamling og Afbildninger benyttes flittig her, som ved den hele naturhistoriske Underviisning. I Regning benævnte Tal; Tabel og Hovedregning. I Musiklære det Væsentligste af Bulls kortfattede Musiklære; en Deel Sange, efter Berggreens tostemmige Sange, i Forbindelse med 3die og 4de Kl.; sammen med 2den Kl. A deels eenstemmig, deels tostemmig Sang. I Tegning Fortsættelse efter Helsted, eller efter Lærerens Fortegning paa den store Tavle. .

Anden Klasse A.

Her optages af Nyt Fransk og Plantelære. I Religion, som i 2. B. I Dansk 4 større Digte lærte udenad efter Krossings poet. Læsebog, 2 Deel; Svendsens Schema, udvidet ved mundtlige Meddelelser; Pios Læsebog for de lavere Klasser benyttet til Læseøvelser og Analyse; 1 Gang om Ugen Dictat og 1 Time ugentlig Staveøvelser og Retskrivning paa Klassetavlen; forelæst nogle Fortællinger og Digtet „den lille Hornblæser“. I Tydsk af Rungs Læsebog for de lavere Klasser S. 1—79, af Beissels tydske Grammatik, som i forrige Klasse, desuden uregelmæssige Verber. I Fransk Jungs Læsebog for Begyndere til tredje Afsnit, Side 71. I Historie efter Blochs Lærebog i Historie fra Christian den 1ste indtil Christian d. 7. I Geographie til den græsk-tyrkiske Halvø, efter Rimestads mindre Lærebog. I Naturhistorie, efter Feddersens Naturens Bog, Krybdyr, Fiske, Leddyr og Bløddyr. I Regning Brøkrekning; Hovedregning. I Musiklære en noget udvidet Gjentagelse af Bulls Musiklære; Samsang efter Berggreens tostemmige Sange, som i 2 B. Tegning Fortsættelse fra forrige Klasse.

Tredie Klasse B.

Her optages af Nyt Arithmetik og geometrisk Tegning.

I Religion er efter Angers Udt. lært det gamle Testament; de ti Bud og 1ste Artikel efter Balslev; flere Psalmer lærte udenad. I Dansk er efter Høyers Grammatik det Væsentligste af Formlæren gennemgaaet; til Oplæsning og Analyse benyttes Winkel Horns og Borchseniusses Læsebog for Mellemklasserne; 4 større Digte ere lærte udenad; Stiil 1 Gang om Ugen, bestaaende i Gjen-givelse af noget Fortalt; undertiden Dictat; forelæst Reiseskildringer af Poul Møller og Øhlenschlægers Hroars Saga. I Tydsk af Rungs Læsebog for de lavere Klasser S. 117—166, Bøinings-formerne heelt gennemgaaede; een Stiil ugentlig efter Jürses og Rungs Materialier. I Engelsk Listovs Ledetraad, 2 Afdel.; Grammatik efter Rosing. I Fransk Jungs Elementarvog fra Side 40 og ud. I Historie den gamle og 19 Sider af Middelalderens Historie efter Blochs Lærebog i Historie. I Geographie efter Rimestads mindre Geographie fra S. 118 Bogen ud. I Naturhistorie Pattedyrene, Fuglene, efter Feddersens større Naturhistorie, samt, efter, Erslevs Planterigets Naturhistorie, forfra til de Heelkronede. I Arithmetik efter Steens elementære Arithmetik de fire Regningsarter, Decimalbrøk, Qvadratroduddragning, lette Ligninger af første Grad. I Regning Brøkgregning, Reguladetri, Hovedregning. Sang efter Berggreens tostemmige Sange, sammen med 2, 3 A og 4 Kl. Tegning, deels geometrisk, deels Ornamentconturer efter Fortegning.

Tredie Klasse A.

Af Nyt optages her Geometrie.

I Religion, som i 3 B. I Dansk Oplæsning og Analyse af Winkel Horns og Borchseniusses Læsebog: Noget af Formlæren og det Væsentligste af Sætningslæren efter Høyers Grammatik. En Stiil om Ugen af fortællende eller beskrivende Indhold; af og til Dictat; nogle Digte lærte udenad; forelæst Øhlenschlægers Vaulunders Saga, Palnatoke, Helge og Hrolf Krake. I Tydsk af Hjorts Læsebogs prosaiske Deel S. 21—73; efter Beissels Grammatik Formlæren repeteret, Stiil een Gang ugentlig. I Engelsk: Listovs Læsestykker og Stileøvelser 1 Afdl.;

Stiil efter Samme; Grammatik efter Rosings engelske Grammatik. I Fransk Gregersens Læsebog efter Ahn, 2det Cursus til Stykke 81, samt fra Side 97 med Undtagelse af Versene; en Deel af Formlæren efter Ingerslevs fr. Grammatik. I Historie Middelalderens og 70 Sider af den nyere Tids Historie efter Blochs Lærebog i Historie. I Geographie efter Rimestads mindre Geogr. fra S. 46—100, Amerika, Australien. I Naturhistorie Krybdyr, Padder, Fisk, Leddyr og Bløddyr efter Føddersen, og, efter Strøm, de heelkronede og kronløse tofrøbladede Planter. I Arithmetik Steens elementære Arithmetik heelt igjennem; det Vigtigste af Læren om Potents; Ligninger af 1ste og 2den Grad med een Ubekjendt, samt Ligninger af 1ste Grad med flere Ubekjendte. I Geometrie Mundts Lærebog indtil Artikel 204; skriftlige matematiske Øvelser. I Regning Reguladetri med Brøk; Cours- og Procentregning; Hovedregning. Sang i Forening med 3 Kl. B (s. o.). Tegning, Fortsættelse fra 3 Kl. B; tillige Indøvelse af Skyggelærens Elementer.

Fjerde Klasse B.

I Religion Jesu Bjergprædiken og Apostlenes Gjerninger gennemgaaet i Bibellæsningstimer. I Dansk Oplæsning og Analyse af Winkel Horns og Borchseniusses Læsebog; gennemgaaet den nordiske Gudelære med Dorphs Omrids som Grundlag; forelæst og forklaret Øhlenschlägers Nordens Guder, Baldur hiin Gode, St. Hans Aftens Spil; Hertzes Tyrving; Gunløgs Saga og Nials Saga (efter „Folkelæsning“); Evalds Baldur; 1 Stiil om Ugen til Øvelse deels i Gjengivelse af noget i Skolen Lært, deels i selvstændigere Tankeudvikling; en Gang imellem Dictat. I Tydsk Schillers Vilhelm Tell; Hjorts Læsebog S. 49—73; Stile med tilhørende Omstile. I Engelsk Listovs Udvalg af engelske Forfatteres Skrifter, 1 Hefte; Rosings Grammatik; Stile efter Listovs Stiiløvelser. I Fransk Fistaines Lectures variées S. 79—94, 162—174, 187—210, 336—356. Formlæren efter Ingerslevs Grammatik. I Historie den nyere Tids Historie indtil Juli-revolutionen efter Blochs Lærebog. I Geographie

Størstedelen af Rimestads mindre Geographie. I Naturhistorie Pattedyr, Fugle, Krybdyr og Padder efter Feddersens Dyrerigets Naturhistorie; fra Løn- boplanterne af Bogen ud efter Strøms Planterigets Naturhistorie. Plantelæren gennemgaaes i Sommer- maanederne; oftere botaniske Excursioner. I Naturlæren Ligevægtslæren og Varmelæren efter Holtens Lærebog. I Arithmetik Steens Elementær Algebra til Logarithmer; Ligninger af 1 og 2 Grad, I Geometrie Mundts Lærebog indtil Chorders Beregning (medregnet); jævnlig skriftlige Op- gaver. I Regning sammensat Reguladetri, De- lings-, Blandings- og Procentregning; almindelig Handelsregning; Regning med Logarithmer; Hoved- regning. Sang efter Berggreens tostemmige Sange, sammen med 2 og 3 Klasse. Tegning, deels Fri- haandstegning efter Gibsafstøbninger, deels geome- trisk (Projectionstegning).

Fjerde Klasse A.

Denne Klasse afsluttes med Real-Afgangsprøven („den strengere Grad“). Lavalderen ved Udgangen er 15 Aar. Af Nyt optages Svensk og Chemie.

I Religion det Samme som 4 Kl. B. I Dansk Stile, væsentlig Fremstillinger af Partier af de forskjellige Underviisningsfag, ofte med en forelæst Afhandling som Grundlag. Oplæsning af danske Værker. I Svensk nogle Stykker af Winkel Horns Læsebog. I Tydsk Hjorts Læsebog S. 146—155, 164—173, 195—235; Schillers Wilhelm Tell 4 og 5 Act; Kellers Mustersammlung deutscher Gedichte, S. 9 og 18—34; repeteret Simonsens Formlære og det Vigtigste af Syntaxen; 1 Stiil ugentlig. I En- gelsk Listovs Udvalg af engelske Forfattere, 1 og 2 Hefte; Rosings Grammatik. I Fransk Fistaines Læsebog S. 79—94, 133—146, 187—210, 226—241, 270—285, 314—336; Ingerslevs Gramma- tik, med Forbigaaelse af enkelte Stykker af Syn- taxen. I Historie hele Blochs Læsebog. I Geographie Rimestads mindre Lærebog. I Natur- historie Feddersens Dyrerigets Naturhistorie, Plantelære efter Strøms Planterigets Naturhistorie; af og til Excursioner. I Naturlære Holtens Lærebog

med Undt. af enkelte Partier, I Arithmetik og Geometrie det krævede Cursus, henholdsvis efter Steens og Mundts Lærebøger; nogle Tilføielser og Ændringer skriftlig meddeelte; jævnlig skriftlig Løsning af Opgaver. I Regning allehaande praktiske Opgaver. Sang efter Berggreens tostemmige Sange (indtil Nytaar). Tegning, deels Frihaandstegning efter Gibsafstøbninger, deels geometrisk (Projectionstegning); med de særlig Begavede i denne som i de to foregaaende Klasser af og til paa Excursion om Sommeren Tegning efter Naturen.

Skolens Prøver, Fagdeling, Klasse- deling og Læremidler.

Til den ifjor afholdte Real-Afgangsprøve her ved Skolen var Docent Dr. phil. V. Thomsen ministerielt beskikket som Examenscommissær. Den skriftlige Prøve fandt Sted 15 og 16 Juni, Form. 8—12 og Efterm. 4—8; den mundtlige 7, 8 og 9 Juli: i Fransk (overhørende Lærer: Hr. Rosendahl; Meddommere: Dr. Thomsen og Bestyreren); Engelsk (Hr. Rosendahl; Overlærer Hoffmann og Hr. Garben); Tydsk (Hr. Lunddahl; Dr. Thomsen og Hr. Garben); Historie (Hr. Toepfer; Dr. Thomsen og Hr. Lunddahl); Geographie (Hr. Garben; Pastor Branner og Hr. Rosendahl); Naturhistorie (Hr. Toepfer; Dr. Winther og Bestyreren); Naturlære (Hr. E. Zeuthen; Bankbogholder Beck og Bestyreren); Arithmetik og Geometrie (Bestyreren; Borgerskolelærer Hilligsøe og Hr. E. Zeuthen). Udarbejdelseerne i Modersmaalet bedømtes af Bestyreren, Dr. Viborg og Hr. Lunddahl. Den særskilte Prøve i Projectionstegning bedømtes af Hr. J. Hansen og Bestyreren.

Til denne Prøve stedtes:

1. Axel Vilhelm Abrahamson, Søn af Hr. Vexellerer Abrahamson i Slagelse, født den 6te November 1857, indkommen i Skolen i Sept. 1864;

2. Ernst Didrik Christian Vilhelm Drechsel, Søn af Hr. Procurator Drechsel i Slagelse, født 18de October 1858, indkommen i Skolen i April 1866;

3. Poul Theodor Johansen, Søn af afdøde Kæmner Landinspectør Johansen i Slagelse, født 4 Februar 1860, indkommen i Skolen i August 1866;

4. Anton Laurentius Nicolai Knudsen, Søn af Hr. Amtsforvalter Knudsen i Slagelse, født 2 Novbr. 1859, indkommen i Skolen i Mai 1866;

5. Christian Fredrik Larsen, Søn af Hr. Gjæstgiver Larsen i Tersløv, født 19 Novbr. 1857, indkommen i Skolen i Juni 1870;

6. Peder Fredrik Rasmus Alexander Lassen, Søn af Hr. Pastor Lassen i Gloslunde, født 3 Februar 1860, indkommen i Skolen i April 1872;

7. Johan Fredrik Joseph Lauritzen, Søn af Hr. Kjøbmand Lauritzen i Slagelse, født 3 Mai 1860, indkommen i Skolen i Februar 1866;

8. Niels Johannes Marius Petersen, Søn af Hr. Proprietær Petersen paa Ulstrupgaard, født 2 Febr. 1859, indkommen i Skolen i August 1869;

9. Vilhelm Helmuth Rasmussen, Søn af Hr. Kjøbmand P. A. Rasmussen i Slagelse, født 5 Juli 1859, indkommen i Skolen i August 1865;

10. Carl Peter Sophus Vedel, Søn af afdøde Lærer Vedel i Slagelse, født 1 April 1859, indkommen i Skolen i Juli 1865;

11. Carl Christian Winther, Søn af Hr. Doctor Winther i Slagelse, født 1 Marts 1858, indkommen i Skolen i Mai 1871.

Udfaldet var følgende:

	Moder- maalet.	Tydek.	Engelsk.	Fransk.	Historie.	Geo- graphie.	Natur- historie.	Natur- lære.	Arithme- tik og praktisk Regning.	Geo- metrie.	Points.
A. V. Abrahamson . .	mg ÷	sg	sg	mg ÷	mg ×	mg ÷	mg ×	sg ×	mg ×	mg ×	67
E. D. C. V. Drechsel .	mg ×	mg	sg ×	mg ÷	mg ×	sg ÷	mg ×	sg	sg ÷	sg ×	57
P. T. Johansen	mg ÷	sg ÷	sg ÷	sg ×	mg	sg ×	ug ÷	mg ÷	ug	ug ÷	65
A. L. N. Knudsen . . .	mg ×	sg ÷	mg ÷	mg	ug ÷	mg ×	mg	mg	ug ÷	ug ÷	75
C. F. Larsen	mg ÷	sg ×	mg	sg ×	sg ×	mg ÷	mg	sg ×	sg ×	ug ÷	66
P. F. R. A. Lassen . .	mg	mg ×	ug ÷	mg	ug ÷	ug	mg ×	ug ÷	ug	ug	83
J. F. J. Lauritzen . . .	sg ÷	sg	sg ÷	sg	mg ÷	ug	ug ÷	sg	mg	mg ×	58
N. J. M. Petersen . . .	mg	mg ÷	mg ÷	mg	mg	mg	mg	ug ÷	ug	ug	78
V. H. Rasmussen . . .	sg ÷	sg ×	sg ÷	sg	mg	sg ×	mg ÷	sg ×	mg ÷	mg ÷	59
C. P. S. Vedel	mg ÷	sg	mg ÷	sg ÷	ug ÷	mg	ug ÷	sg ÷	sg	sg ×	57
C. C. Winther	mg	sg ×	mg ÷	sg ×	mg ÷	mg ÷	mg	sg	sg	sg ÷	44

Særskilt Prøve i Projectionstegning, der i Følge ministeriel Bestemmelse ikke længere hører til de befalede Lærefag, toges af:

P. T. Johansen . .	med Characteren	mg ×
A. L. N. Knudsen	—	mg
C. F. Larsen	—	mg ×
P. F. R. A. Lassen	—	ug ÷
J. F. J. Lauritzen	—	mg ÷
N. J. M. Petersen	—	ug
C. P. S. Vedel	—	mg ÷

Herefter afgik disse 11 Elever fra Skolen med Beviis for fuldstændig Afgangsprøve, P. F. R. A. Lassen med Beviis for at have bestaaet Prøven med Udmærkelse.

Opgaverne til den skriftlige Prøve vare:

I Modersmaalet:

Brasilien (Land, Frembringelser, Befolkning).

I Tydsk:

Postindretningen medfører saamange Behageligheder og er saa nyttig i Forretninger og i Handel, at det synes os vanskeligt at begribe, hvorledes man nogensinde har kunnet undvære den. Og dog er den ikke mange Aarhundreder gammel. I det tyske Rige blev Postvæsenet ordnet i det sextende Aarhundrede af Roger af Thurn und Taxis, en Mand af fornem italiensk Slægt, og Forvaltningen af Posterne i Tydskland blev overdraget hans Familie som et arveligt Embede og Rigslehn. Familien opnaaede efterhaanden store Rigdomme og, efterat have kjøbt mange Godser, Fyrsteværdigheden, som den endnu besidder, medens Postvæsenet er gaaet over til de enkelte Stater. Dog have disse betalt Familien Thurn-Taxis en Erstatning for den Indtægt, som den havde af Postforvaltningen. Familien blomstrer, rig og høit anseet, i Bayern og Østerrig. I Danmark blev Postvæsenets Indretning begyndt under Christian den Fjerdes Regjering og fortsattes under de to følgende Konger.

I Arithmetik:

1. En Mand bruger 1 Pund Røgtobak i 5 Dage. Han benytter en Blanding af 4 Pd. til 4 Mk. og 3 Pd. til 3 Mk. Pundet. Hvor meget koster hans Tobaksforbrug om Aaret?

2. Uden Logarithmer beregnes den nøiagtige Værdi af

$$\frac{\sqrt{27} \cdot \sqrt[4]{125} \cdot \sqrt[12]{7 + \frac{1}{5}} \cdot \sqrt[3]{6}}{\sqrt[3]{3 + \frac{3}{5}} \cdot \sqrt[6]{18}}$$

3. At søge Værdierne af x og y i Ligningerne

$$a^{x+y} = 2a$$

$$(a^{2x})^y = 4a$$

saavel i Almindelighed, som i det specielle Tilfælde, hvor $a = \frac{1}{2}$.

I Geometrie:

1. Siden i en regelmæssig Tolvkant er given i Længde; Tolvkanten construeres.

2. En Sekant og en Tangent til samme Cirkel skjære hinanden.

Hvilke Sætninger gjælder der:

a) om Vinklen imellem dem,

b) om Stykkerne af Linierne,

og hvorledes bevises de?

En Linie AB af given Længde a berøres i sit ene Endepunkt B af en Cirkel. Igjennem det andet Endepunkt A er der trukket en ret Linie AM, som halverer Cirklen. Radien til Berøringspunktet deler Halvcirklen i to Stykker, det ene dobbelt saa stort som det andet. Hvor stor er da Vinklen imellem AM og AB? Hvor stor er Cirkelns Radius og hvor stort det Stykke af AM, som ligger udenfor Cirklen?

I geometrisk Tegning (frivillig Prøve):

Horizontal og vertical Projection af en paa en regulær femsided Grundflade staaende skjæv Pyramide med et vilkaarligt Snit. Tillige tegnes Snittet i sin virkelige Størrelse.

I efterstaaende Liste over Lærefagernes Fordeling staae de for to paa hinanden følgende Klasser særlige Timer paa begge Sider af de fælles:

	4 Kl.		3 Kl.		2 Kl.		1 Kl.	Forb. Kl.
	A	B	A	B	A	B		
Religion og Bibelhist.	1	1	1	1	2		2	
Modersmaalet	3	3	3	3	5	5	8	
Tydsk	3	3	3	3	4	3	1	
Engelsk	3	3	3	3				
Fransk	3	3	3	4	6			
Historie	4	3	3	3	2	2		
Geographie	2	2	2	2	2	2	1	
Naturhistorie	3	2	2	2	2	2	1	
Naturlære	4	3						
Mathematik	5	6	3	1	3			
Regning	2	2	3	3	3	4	5	
Skrivning	1	1	2		2		5	
Tegning	1	1	2	2	2	2	2	
Musiklære og Sang	1*		1		1	1	2	
Gymnastik	1	1	1*	1	2	1**	1	
	38	37	35	36	34	29	29	24

Een af Gymnastiktimerne (*) anvendes til militaire Øvelser for 3 og 4 Kl. i Fællig; i Timen 1** var 2 B sammen med 1 Kl. og Forberedelsesk.; een af Musiktimerne (*) brugtes til Samsang. — I Alt 219 Lærertimer, 262 Elevtimer. — Som sædvanlig ere navnlig i 4 Kl. A adskillige Ændringer i Timeplanen foretagne fra Nytaar af.

Antallet af Skolens Elever er (1 Juni) 115. I Aarets Løb ere indkomne 26, udgaaede 14, foruden de 11, der bestode Afgangsprøven. Af de 14 før Læreløbets Slutning Udgaade afgang 3 (fra Frbrkl. og 1 Kl.) paa Grund af Forældrenes Bortflytning fra Byen, 3 (fra 4 B, efter Confirmationen) til Handelen, 3 (fra 3 B og 3 A, den første umiddelbart efter Confirmationen) til Landvæsenet, 1 (fra 4 B) til et mekanisk Værksted, og 4 (fra Frbkl., 2 B, 3 B og 3 A) til Underviisning i andre Skoler.

Eleverne ere saaledes fordeelte i Skolens 8 Klasser:

4de Klasse A	med	12	Elever.	
—	—	B	—	14
3die	—	A	—	12
—	—	B	—	18
2den	—	A	—	24
—	—	B	—	13
1ste	—	—	—	19
Forberedelseskl.				3

I Alt: 115 Elever.

Af disse ere 38 Udenbyes.

Mellem Lærerne var Underviisningen saaledes fordeelt:

Cand. mag. Fr. Dahl, Skolens Bestyrer, underviser i Modersmaalet i 4 Kl. A, i Mathematik i 4 og 3 Kl.; 20 Timer ugentlig;

Hr. Organist, Lieutenant V. Dahl i Musiklære og Sang i alle Kl.; 7 Timer ugentlig;

Hr. Cand. theol. H. Garben i Religion i 1 Kl., i Geographie i 4, 3 og 2 Kl., i Tydsk i hele Skolen undtagen i 4 Kl. A; 30 Timer ugentlig;

Hr. P. Hagen i Gymnastik gennem hele Skolen; 7 Timer ugentlig;

Hr. Maler, Danebrogsmænd J. Hansen i Tegning gennem alle Kl. og i Skrivning i 1 Kl. og Forberedelseskl.; 19 Timer ugentlig (heraf 3 udenfor Skoletiden);

- Hr. Cand. philol. A. V. J. L. Møller i Tydsk i 4 Kl. A, i Modersmaalet i 4 Kl. B, 3, 2 og 1 Kl. samt i Forberedelsesklassen; 30 Timer ugentlig;
- Hr. Cand. philos. H. Rosendahl i Engelsk og Fransk gennem alle Kl., i Modersmaalet i 4 Kl. A; 34 Timer ugentlig;
- Hr. Seminarist A. P. E. Toepfer i Historie og Naturhistorie gennem alle Kl., Skrivning ligesaa, undt. i 1 Kl. og Forberedelseskl.; 36 Timer ugentlig;
- Hr. Seminarist E. Zeuthen i Religion i 4, 3 og 2 Kl., i Naturlære i 4 Kl., i Regning gennem hele Skolen; 36 Timer ugentlig.
-

Næste Aar bruges i

Forberedelsesklassen: Læsebog af „en gammel Skolemand“ ved Holbech og Matzen, 2 Deel. Chr. Hansens Regnebog, 1 Deel. En Regnetabel. For de første Begyndere: 1 Deel af Læsebog af „en gammel Skolemand“. En Charakterbog.

Første Klasse: J. Pios danske Læsebog for de lavere Klasser. Krossings poetiske Læsebog, 1 Deel. Listovs tyske Elementarbog. Balslevs Bibelhistorie. Rimestads geographiske Lærebog for Borger- og Almuekoler. Et Atlas (helst Erslevs mindre). Helstedes Tegnebog, 1 Hefte. Chr. Hansens Regnebog, 1 Deel. En Regnetabel. En Charakterbog.

Anden Klasse B: Pios danske Læsebog for de lavere Klasser. Svendsens Schema til den danske Sproglære. Listovs tyske Elementarbog. Beissels tyske Grammatik. Angers Udtog af Bibelhistorien for Realskoler. En Psalmebog (den tospaltede Udgave anbefales). Blochs Lærebog i Historie. Rimestads geographiske Lærebog for Borger- og Almeskoler. Feddersens Naturens Bog I. Et Atlas (helst Erslevs mindre). C. Bulls kortfattet Musyklære. Bergreens tostemmige Sange, 3 Hefte. Bokkenheusers Regnebog for Begyndere. En Regnetabel. Helstedes Tegnebog, 2 Hefte. En Charakterbog.

Anden Klasse A: Pios danske Læsebog for de lavere Klasser. Krossings poetiske Læsebog, 2 Del. Svendsens Schema til den danske Sproglære. Rungs tyske Læsebog for de lavere Klasser. Beissels tyske Grammatik. Jungs franske Læsebog for Begyndere. Angers Udtog af Bibelhistorien for Realskoler. En Psalmebog (den tospaltede Udgave anbefales). Blochs Lærebog i Historie. Rimestads mindre Geographie. Et Atlas. Feddersens Naturens Bog I. C. Bulls kortfattet Musyklære. Berggreens tostemmige Sange, 3 Hefte. Bokkenheusers Regnebog for Melleml. Fortsættelse af Helstedes Tegnehefter. En Charakterbog.

Tredie Klasse B: Pios og Wimmers danske Læsebog for Mellemlklasserne. Krossings poetiske Læsebog 2 Deel. Bojesens kortfattede danske Sproglære. Rungs tyske Læsebog for de lavere Klasser. Beissels tyske Formlære. Materialier af Jürs og Rung. Listovs Ledetraad, 2 Afd. Rosings engelske Grammatik. Rosings engelske Ordbog. Jungs Lærebog i Fransk. Jungs Grammatik. Angers Udtog af den bibelske Historie for Realskoler. Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus. En Psalmebog (den tospaltede Udgave

anbefales). Det nye Testament. Blochs Lærebog i Historie. Bergs Atlas over den gamle Verden. Rimestads mindre Geographie. Et Atlas. Feddersens større Zoologie. Erslevs Plantelære. Bokkenheusers Regnebog for Mellemlasser. Bergreens tostemmige Sange, 3 Hefte. Et Tegnebestik. En Tegnebog med stift Bind. En Charakterbog.

Tredie Klasse A: Vinkel Horns danske Læsebog. Krossings poetiske Læsebog, 2 Deel. Høyers kortf. dansk Form- og Sætningslære. Hjorts tyske Læsebog, pros. Deel. Materialier af Jürs og Rung. En tydsk Ordbog. Rosings eng. Grammatik. Listovs engelske Læsestykker og Stiløvelser, 1 Afd. Rosings engelske Ordbog. Jungs franske Læsebog, 2 Cursus. Angers Udtog af den bibelske Historie for Realskoler. Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus. En Psalmebog (den tospaltede Udgave anbefales). Det nye Testament. Blochs Lærebog i Historie. Bergs Atlas over den gamle Verden. Rimestads mindre Geographie. Et Atlas. Feddersens større Zoologie. Erslevs Planterigets Naturhist. Steens elementære Algebra. Mundts Geometrie. Bokkenheusers Regnebog for Melleml. Berggreens tostemmige Sange, 3 Hefte. Et Tegnebestik. En Tegnebog med stift Bind. En Charakterbog.

Fjerde Klasse: Vinkel Horns danske Læseb. Schillers Wilhelm Tell (Kapers Udg.). Hjorts tyske Læseb., pros. Deel. Simonsens tyske Formlære og Syntax. Lorentzens tyske Stiløvelser. En tydsk Ordbog. Listovs Udvalg af engelske Forfattere, 1 og 2 Hefte. Rosings engelske Grammatik. Listovs Stiløvelser, 2 Cursus. Rosings engelske Ordbog. Fistaines franske Læsebog. Ingerslevs franske Grammatik. Borrings og Gregersens franske Ordbog. Det nye Testament. En Psalmebog. Blochs Lærebog i Historie. Bergs Atlas over den gamle Verden. Rimestads mindre Geographie. Et Atlas. Feddersens større Zoologie. Strøms Planterigets Naturhistorie. Mundts Geometrie. Steens elementære Algebra. Chr. Hansens Tavleregningsopgaver III Deel (kun for 4 B). La Landes Logarithmetavle ved Kehler. Holten: Læren om Naturens almindelige Love. Berggreens tostemmige Sange, 3 Hefte. Et Tegnebestik. 2 Tegnebøger. En Charakterbog.

Den skriftlige Afgangsprøve.

Tirsdag 15 Juni 8—12 Dansk Stil; 4—8 Arithmetik.

Onsdag 16 Juni 8—12 Tydsk Stil; 4—8 Geometrie.

Den mundtlige Afgangsprøve.

Onsdag 30 Juni Kl. 8 Geometrie; Kl. 12 Naturlære; Kl. 5 Arithmetik.

Torsdag 1 Juli Kl. 8 Tydsk I; Kl. 10 Historie; Kl. 4 Fransk.

Fredag 2 Juli Kl. 8 Tydsk II; Kl. 12 Geographie; Kl. 3 Naturhistorie; Kl. 4 Engelsk.

Afdeling I: C. J. F. Christensen, J. P. K. Fischer, H. Gram, C. G. Kierulff, F. C. B. Møller.

Afdeling II: F. F. H. Ohmeyer, C. H. Schultz, P. Thams, V. E. N. Trock, F. C. L. Vellejus, L. R. Winther.

Den skriftlige Aarsprøve, samt Prøve i Sang og Gymnastik.

4 Kl. B: Lørdag 3 Juli 9—11 Regning; 11—1 Tydsk Stil; 2—4 Geometrisk Tegning. Mandag 5 Juli 9—12 Dansk Stil; 1—3 Geometrie. Tirsdag 6 Juli 9—11 Arithmetik; Kl. 12 Sang; Kl. 2 Gymnastik.

3 Kl. A: Lørdag 3 Juli 9—11 Regning; 11—1 Tydsk Stil; 2—4 Geometrisk Tegning. Mandag 5 Juli 9—12 Dansk Stil; 1—3 Arithmetik. Tirsdag 6 Juli 9—11 Engelsk Stil. Kl. 12 Sang; Kl. 2 Gymnastik.

3 Kl. B: Lørdag 3 Juli 9—11 Regning; 12—2 Tydsk Stil. Mandag 5 Juli 9—12 Dansk Stil; 1—3 Engelsk Stil. Tirsdag 6 Juli 9—11 Geometrisk Tegning; Kl. 12 Sang; Kl. 2 Gymnastik.

2 Kl. A: Lørdag 3 Juli 9—10 Dansk Dictat. Mandag 5 Juli 9—12 Regning. Tirsdag 6 Juli Kl. 12 Sang; Kl. 2 Gymnastik.

2 Kl. B: Løverdag 3 Juli 9—11 Regning. Mandag 5 Juli 9—10 Dansk Dictat. Tirsdag 6 Juli Kl. 12 Sang; Kl. 2 Gymnastik.

1 Kl.: Løverdag 3 Juli 10—11 Dansk Dictat. Mandag 5 Juli 12—3 Regning. Tirsdag 6 Juli Kl. 12 Sang; Kl. 2 Gymnastik.

Prøverne i Skrivning og Frihaandstegning ere udførte i Skoleaarets sidste Skrive- og Tegne-Timer.

4 Kl. B, 3 Kl. A og B, samt 2 Kl. A og B ere frie 30 Juni, 1 og 2 Juli under den mundtlige Afgangsprøve. 1 Kl. og Forberedelkeskl. ere frie 30 Juni og 1 Juli.

Den mundtlige Aarsprøve.

4 Kl. B.

I Værelset Nr. 3.

Onsdag 7 Juli 8—10 Historie; 2—4 Arithmetik.
 Torsdag 8 Juli 8—10 Naturhistorie; 2—4 Tydsk.
 Fredag 9 Juli 2—4 Engelsk.
 Løverdag 10 Juli 12—2 Geographie.
 Mandag 12 Juli 8—10 Geometrie.
 Tirsdag 13 Juli 12—2 Fransk.
 Onsdag 14 Juli 10—12 Naturlære.

3 Kl. A.

I Værelset Nr. 1.

Onsdag 7 Juli 8—10 Tydsk; 11—1 Engelsk.
 Torsdag 8 Juli 8—10 Geographie; 3—5 Fransk.
 Fredag 9 Juli 8—10 Historie.
 Løverdag 10 Juli 8—10 Naturhistorie.
 Mandag 12 Juli 9—11 Religion.
 Tirsdag 13 Juli 9—11 Geometrie.
 Onsdag 14 Juli 9—11 Arithmetik.

3 Kl. B.

I Værelset Nr. 8.

Onsdag 7 Juli 8—10 Fransk; 2—4 Historie.
 Torsdag 8 Juli 9—11 Religion.
 Fredag 9 Juli 9—11 Arithmetik.
 Løverdag 10 Juli 9—11 Tydsk.
 Mandag 12 Juli 8—10 Naturhistorie.
 Tirsdag 13 Juli 9—11 Geographie.
 Onsdag 14 Juli 9—11 Engelsk.

2 Kl. A.

I Værelset Nr. 4.

Onsdag 7 Juli 9—12 Historie.
 Torsdag 8 Juli 8—10 Musikkære.
 Fredag 9 Juli 9—12 Geographie; 1—4 Religion.
 Lørdag 10 Juli 9—12 Dansk.
 Mandag 12 Juli 9—12 Fransk.
 Tirsdag 13 Juli 8—11 Naturhistorie.
 Onsdag 14 Juli 9—12 Tydsk.

2 Kl. B.

I Værelset Nr. 10.

Onsdag 7 Juli 12—2 Geographie.
 Torsdag 8 Juli 9—11 Historie.
 Fredag 9 Juli 3—5 Tydsk.
 Lørdag 10 Juli 9—11 Religion.
 Mandag 12 Juli 9—11 Dansk.
 Onsdag 14 Juli 8—10 Naturhistorie.

1 Klasse.

I Værelset Nr. 1.

Torsdag 8 Juli 11—1 Geographie.
 Fredag 9 Juli 11—2 Dansk.
 Mandag 12 Juli 12—2 Tydsk.
 Tirsdag 13 Juli 12—2 Religion.

Forberedelsesklassen.

I Værelset Nr. 1.

Onsdag 7 Juli 10—11 Regning.
 Tirsdag 13 Juli 4—6 Dansk.

Torsdag 15 Juli Kl. 12 meddeles Prøvens Udfald, samt foretages Omflytning og Opflytning.

Til at overvære de mundtlige Prøver, Sang- og Gymnastik-Prøven indbydes Elevernes Forældre eller Værger og Enhver, der har Interesse for Skolen.

Nye Elever prøves Fredag 16 Juli 9—12 eller Tirsdag 17 August 9—12, helst den første Dag.

Onsdag 18 August Kl. 9 begynder Underviisningen i det nye Skoleaar.

